

Олена Агеєва
Наталка Котелянець

ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС

4
КЛАС

ПРАВИЛА РОБОТИ З ПЛАСТИЛІНОМ

1

Перед початком роботи пластилін ретельно розімни. Для цього його спочатку нагрій між долонями. Ліпи на підкладній дошці.

2

Не залишай шматочки пластиліну на столі чи парті, не кидай на підлогу.

3

Щоб пластилін не прилипав до рук, перед ліпленням виробів його рясно зволож.

4

Після роботи з пластиліном руки вимий з милом і насухо витри серветкою.

ПРАВИЛА ПЛЕТІННЯ ВИРОБІВ ІЗ БІСЕРУ

1

Бісеринки, у яких схрещуються нитки, повинні мати великі отвори, щоб голка з ниткою могла пройти двічі, тричі.

2

Бісеринки повинні бути одного розміру і щільно прилягати одна до одної.

3

Необхідно чітко дотримуватися послідовності операцій за стрілками і цифрами на схемі.

КОРИСТУЮЧИСЬ СЕРВЕТКОЮ, ДОТРИМУЮТЬСЯ ТАКИХ ПРАВИЛ

1

Серветку розгортають безпосередньо перед їдою, складають навпіл і кладуть на коліна згином до себе.

2

Пальці, випадково забруднені під час їди, обережно витирають, не знімаючи серветки з колін.

3

Для обтирання губ серветку беруть з колін і, приклавши її до губ, промокають їх верхньою половиною серветки.

4

Після завершення прийому їжі серветку слід покласти праворуч від своєї тарілки.

Олена Агєєва
Наталка Котелянець

ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

**Підручник інтегрованого курсу для 4 класу
закладів загальної середньої освіти**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

rnk.com.ua/111330

Інтерактивний
електронний додаток

Київ • Харків
Видавництво «Ранок»
2026

УДК 501:37.016(075.2)
А23

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 27.01.2026 № 111)

Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено

Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Підручник успішно пройшов апробацію у 2025/2026 навчальному році
(наказ Міністерства освіти і науки України від 02.02.2026 № 140)

Ілюстрації художниці *Н. В. Кридченко*

Агєєва О. В.

А23 Дизайн і технології: підруч. інтегрованого курсу для 4 кл.
закл. загал. серед. освіти / О. В. Агєєва, Н. В. Котелянець. —
Харків: Вид-во «Ранок», 2026. — 160 с.: іл.

ISBN 978-617-8775-79-7

УДК 501:37.016(075.2)

Інтерактивний
електронний додаток
доступний за QR-кодом
або посиланням
rnk.com.ua/111330

ISBN 978-617-8775-79-7

© Агєєва О. В., Котелянець Н. В., 2026
© Кридченко Н. В., ілюстрації, 2026
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2026

Привіт! Запрошуємо тебе у світ технологій і творчості. Майстриня Голочка навчить виготовляти вироби з тканини, гудзиків, інших матеріалів, ознайомить зі швами української вишивки. Фея Творчості відкриє секрети створення витинанок, колажів, підкаже, як зі звичайних речей виготовляти щось особливе. А разом зі мною, Олівцем, будеш пізнавати нове та створювати власні проекти.

Виконай
практичне
завдання

Дай відповідь
на запитання

Знайди
в інтернеті

ХУДОЖНЄ КОНСТРУЮВАННЯ (ДИЗАЙН)

Люди завжди прагнуть краси, комфорту.

Обираючи необхідні товари, ви звертаєте увагу на такі, що приваблюють своєю зручністю, яскравим пакуванням, сучасністю, незвичайною формою, тобто зовнішнім виглядом, або **дизайном**.

Дизайн додає краси та гармонії в наше життя, роблячи його приємнішим і більш естетичним.

Дизайном називають не лише зовнішній вигляд виробів, але й сам процес їх створення. Фахівців і фахівчинь, які займаються художнім проєктуванням та конструюванням, називають **дизайнерами** і **дизайнерками**.

На уроках інтегрованого курсу «Дизайн і технології» ти навчишся перетворювати власні ідеї на справжні вироби, будеш фантазувати, проєктувати, планувати свою роботу та створювати красиві й корисні речі з різних матеріалів.

Дізнаєшся, як поєднувати форму, колір, про призначення предметів, навчишся безпечно користуватися інструментами, працювати самостійно та разом із однокласниками й однокласницями. Спробуєш себе в ролі дизайнера/дизайнерки, майстра/майстрині та винахідника/винахідниці.

Виконуючи цікаві завдання і мініпроєкти, ти навчишся оцінювати результати своєї праці, помічати помилки й удосконалювати свої роботи. Інтегрований курс «Дизайн і технології» допоможе тобі розвинути творче мислення, уяву, уважність і наполегливість, а також вміння доводити справу до кінця.

**Чому покупці обирають товар за його привабливістю?
Чим ще приваблює товар?**

ДИЗАЙНЕРИ І ДИЗАЙНЕРКИ УКРАЇНИ

Серед відомих дизайнерок України можна виокремити Софію Русову, Оксану Караванську та Лілію Літковську.

Софія Русова znana своїм внеском у розвиток освіти та культури України, а також як авторка багатьох освітніх і дитячих книжок. До того ж вона розробляла дизайн одягу та інтер'єрів.

Оксана Караванська — одна з найзнаменитіших українських дизайнерок, учасниця українських і міжнародних тижнів моди. Вона znana своїми колекціями жіночого одягу та є засновницею першого Театру Мод у Львові.

Лілія Літковська — дизайнерка і засновниця бренду «LITKOVSKA», відомого своїми сучасними та мінімалістичними колекціями. Вона брала участь у багатьох міжнародних модних подіях.

Світлана Бевза — засновниця бренду «BEVZA». Світлана створює роботи з мінімалістичним й елегантним дизайном, часто використовуючи українські тканини та вишивку.

Катерина Сільченко — власниця бренду «the COAT». Катерина розробляє жіночий одяг, який поєднує класичний крій із сучасними тенденціями.

Оксана Муха — відома своїми весільними сукнями. Оксана створює розкішні та вишукані вбрання, які обирають наречені з різних куточків світу.

Вікторія Якуша — архітекторка і дизайнерка. Вікторія заснувала бренд «FAINA», що репрезентує український дизайн та ремесла на міжнародному рівні.

Відомі українські дизайнери

Одним із найпопулярніших українських дизайнерів є Андрій Тищенко, відомий як Андре Тан. Бренд «Andre Tan» знає кожен / кожна, хто цікавиться модою в Україні.

Перші спроби в пошитті одягу Андрій робив ще в підлітковому віці. Тищенко стажувався на фабриці «Hugo Boss» у Німеччині

та в коледжі мистецтв і дизайну у Великій Британії. У 2000 році Андрій заснував власну торгову марку «*Andre Tan*». Щорічно демонстрував свої роботи на тижнях моди. У 2016 році створював колекцію для української олімпійської збірної.

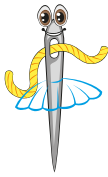
Визначним українським дизайнером головних уборів та аксесуарів є *Руслан Багінський*, засновник бренду «*Ruslan Baginskiy*». Перші капелюхи Руслан почав створювати в 2011 році. Натхненням для творчості стали традиційні українські головні убори 20 століття, до яких дизайнер додавав нотки сучасності.

Головні убори Руслана Багінського зараз є популярними як в Україні, так і в усьому світі. Дизайнер створив капелюх особисто для Мадонни, яка позувала в ньому для «*Vogue Italia*». Відтоді співачка періодично надіває головні убори від «*Ruslan Baginskiy*». Вироби Багінського носять такі зірки світового рівня, як-от: співачки Тейлор Свіфт, Майлі Сайрус, акторка Шерон Стоун і багато інших.

У головному уборі від Багінського з'являлась і перша леді України *Олена Зеленська* під час зустрічі з *Папою Римським*. А в 2024 році капелюшки дизайнера обрали для головних героїнь популярного серіалу «*Емілі в Парижі*».

МОДЕЛЮВАННЯ ОДЯГУ

Моделювання одягу — це різновид дизайну.
Моделювання означає *створення моделей*.

Мистецтво моделювання одягу безпосередньо пов'язане з людиною. Дизайнер чи дизайнерка, створюючи модель, працює над формуванням зовнішнього вигляду людини.

Витоки моделювання одягу сягають глибокої давнини. Понад тридцять тисяч років тому люди вже вміли користуватися різними природними матеріалами для створення одягу та прикрас. Їх розмаїття досягалося використанням шкіри, хутра, кісток і зубів тварин, пір'їн птахів, кори дерев та інших матеріалів рослинного походження. Здавна люди навчилися виробляти шкіру, обробляти хутра, прясти пряжу з волокон вовни і льону.

Давні знаряддя для полювання, праці та обробки шкіри

Прикраси давніх людей, виготовлені із зубів тварин

Своєрідність одягу різних народів залежала від кліматичних умов, способу життя, основних занять та доступних матеріалів.

Одяг індіанців (Північна Америка), сучасне фото

Костюмом можна підкреслити, зробити яскравими зовнішні дані людини: візуально збільшити або зменшити зріст, приховати недоліки та підкреслити переваги статури. Колір і стиль костюма допомагають розкрити індивідуальність людини та створюють настрій.

Модельєри і модельєрки розробляють одяг для різних життєвих ситуацій (робота, навчання, відпочинок тощо). Стилiсти і стилістки допомагають людині орієнтуватися в різноманітних пропозиціях моди.

Знайди в інтернеті інформацію про відомих дизайнерів / дизайнерок інших країн. Завдяки чому вони стали відомими?

Створюючи нові моделі одягу, дизайнери і дизайнерки мають урахувати такі вимоги: естетичний вигляд, зручність, відповідність сучасним тенденціям моди.

Створення нової моделі одягу починається з ескізу. Це може бути малюнок. Для ескізу модельєр / модельєрка може також використати кольоровий папір, клаптики тканини, природні матеріали — усе, що йому / їй підкаже фантазія.

Виготовлення моделей одягу та сумки

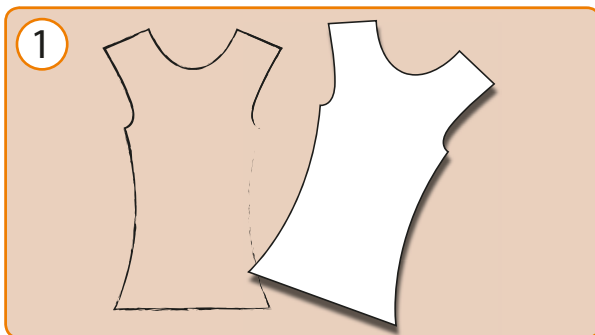
Наші помічники:

- картон-основа, кольоровий картон
- серветки
- ножиці
- клей, скотч
- пензлик
- олівець
- шаблон

Моделі робимо так:

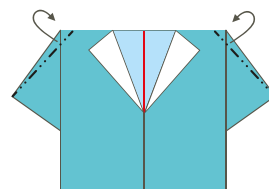
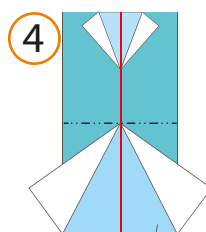
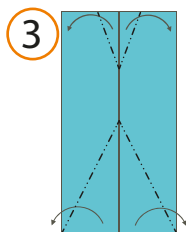
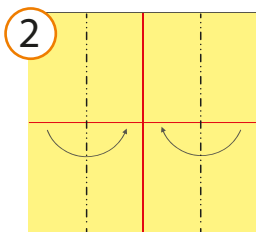
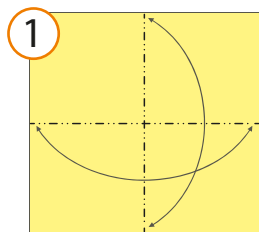
1. Роздрукуй і виріж шаблон верхньої частини сукні, що міститься в електронному додатку. На кольоровому папері обведи за цим шаблоном верхню частину сукні та виріж її.
2. Половину паперової серветки розділи на дві частини, як показано на фото (меншу частину залиш для сумки).
- 3–5. Для низу сукні більшу частину серветки призбери. Приклей скотчем до верхньої частини сукні та відігни.

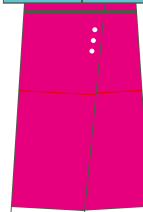
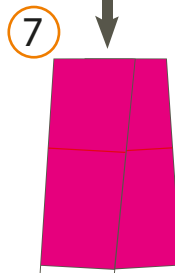
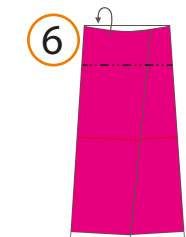
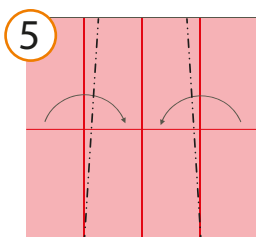
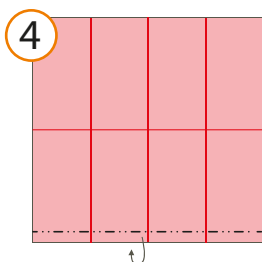
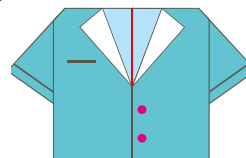
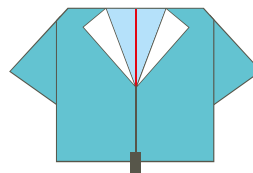
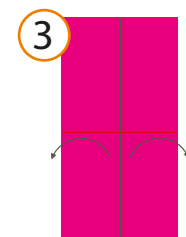
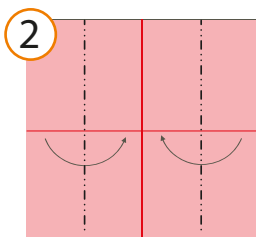
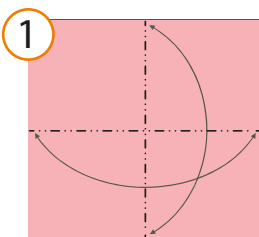
- 6–7. Для сумки розріж меншу частину серветки на дві частини. Одну частину розділи ще на три, одна з яких менша, ніж інші, та сложи, як показано на фото.
8. Склавши заготовку навпіл, надай сумці форму.
9. Додай до сумки ручку, оздоб блискітками. Приклей сукню та сумку на картон-основу.

Виготов модель сорочки і штанів за поданою на схемі послідовністю.

5

ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН

Тобі вже, напевно, доводилося чути слово «інклюзія». Поясни, як ти розумієш, що воно означає.

Інклюзія — це залучення всіх людей у суспільство, незалежно від їхніх особливостей або відмінностей, щоб кожна людина мала рівні можливості та могла брати участь у житті громади.

Інклюзивний дизайн — це підхід до проєктування та створення продуктів, послуг і середовищ, які є доступними та зручними для всіх людей, незалежно від їхніх можливостей, віку, статі, раси, культури чи інших особливостей.

Приклади інклюзивного дизайну:

- в архітектурі й будівництві — пандуси та підйомники, широкі дверні прорізи, регульовані стійки і столи, тактильні плитки та покажчики, автоматичні двері;
- у цифровому дизайні — субтитри та переклад, голосові помічники, збільшений шрифт і контрастні кольори;
- в освіті — різні форми навчання, різноманітні навчальні матеріали, варіативні домашні завдання.

Інклюзивний дизайн — це не просто мода, а важливий крок до створення більш справедливого та зручного світу для всіх.

Що ти дізнався / дізналася про інклюзивний дизайн? Наведи приклади використання інклюзивного дизайну в житті.

ДОСЛІДЖУЄМО ІСТОРІЮ РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ

- Учимося розрізняти види техніки.
- Виготовляємо макети об'єктів техніки.
- Пригадуємо правила безпечної роботи з ножицями.

ВИДИ ТЕХНІКИ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ. МАКЕТУВАННЯ ОБ'ЄКТА

Назви предмети, зображені на малюнках. Як одним словом можна назвати ці предмети?

Уяви, що ти винахідник / винахідниця з майбутнього. Який пристрій створиш, щоб поліпшити життя людей?

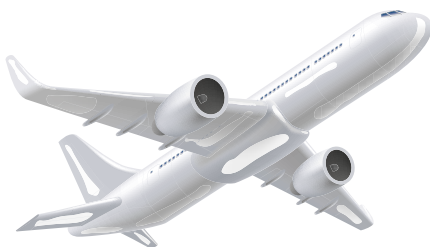
Техніка (з грецьк. — *мистецтво, майстерність*) — це засоби, пристрої, які створили люди для обслуговування своїх потреб, виконання певної роботи. Техніка допомагає нам робити речі краще, швидше та ефективніше.

За допомогою техніки люди виробляють, перетворюють різні види енергії; будують будинки; проводять наукові дослідження; збирають, обробляють, поширюють інформацію; виготовляють різні вироби на підприємствах, транспортують пасажирів, вантажі; вирощують рослини, свійських тварин; забезпечують обороноздатність країни.

Основні види техніки: побутова, промислова, сільськогосподарська, транспортна, бойова, медична, обчислювальна.

Розглянь малюнки. До якого виду належить зображена техніка?

Які види техніки ти знаєш? Яку техніку ти використовуєш вдома?

Знайди в інтернеті інформацію про прилади побутової техніки? Як вона допомагає людині?

Уже в кам'яному віці люди почали використовувати прості знаряддя праці з каменю, дерева чи кістки. У бронзовому та залізному віках людство починає виготовляти знаряддя праці з металу.

Винахід парового двигуна та інших машин сприяв переходу від ручного виробництва до машинного. Це була справжня промислова революція.

Наразі відбувається швидкий розвиток комп'ютерної техніки, інтернету, мобільних технологій, нанотехнологій, біотехнологій та інших передових галузей. Технікою майбутнього можна вважати роботів. Вони виконують важкі й небезпечні завдання на виробництві, полегшують побут людей.

Дизайнери і дизайнерки, винахідники і винахідниці виготовляють макети речей, які хочуть створити.
Як ти вважаєш: навіщо створюють макети?

Макет — це зменшена копія справжнього об'єкта, створена з паперу, картону, дерева чи інших матеріалів. Макети допомагають побачити вигляд будівлі, виробу чи іншої конструкції ще до її створення в реальному розмірі.

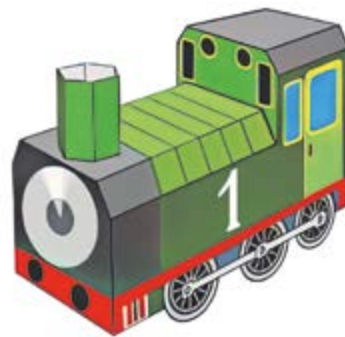

Макет паровозика

Наші помічники:

- кольоровий папір
- ножиці
- клей
- пензлик
- олівець

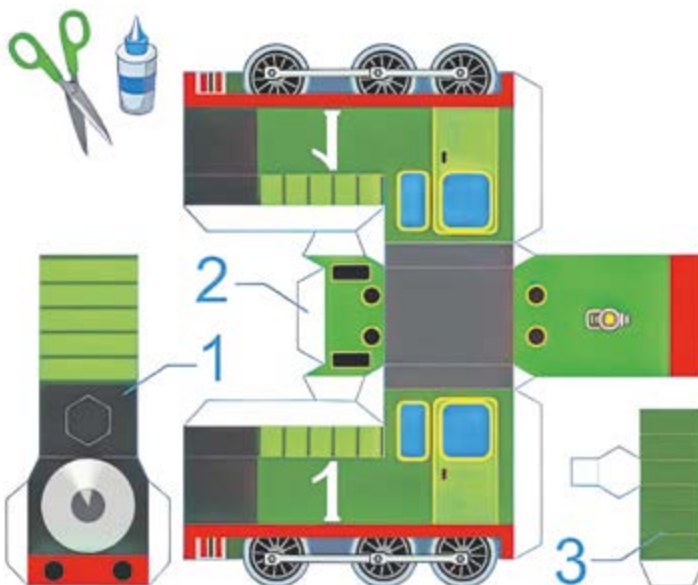
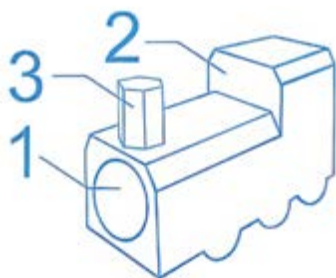
Макет паровозика робимо так:

1. Роздрукуй шаблон для макета паровозика, що міститься в електронному додатку.
2. За шаблоном намалюй деталі макета на кольоровому папері.

Малюй контури макета на звороті кольорового паперу.

3. Виріж деталі макета.
4. Зігни макет паровозика по лініях.
5. Нанеси клей на місця з'єднань.
6. Склей макет.

Макет світлофора за технологічною картою

Наші помічники:

- картон
- кольоровий папір
- олівець
- клей
- ножиці

Макет світлофора робимо так:

Розмітка, розкроювання

1. Намалюй і виріж макет світлофора за зразком.
2. На макеті намалюй простим олівцем три кружечки, як на малюнку.
3. За намальованими кружечками виріж три отвори.

Розкроювання

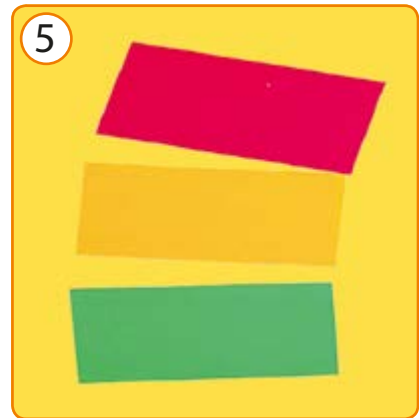
4. Виріж чотири однакові деталі, як на малюнку.

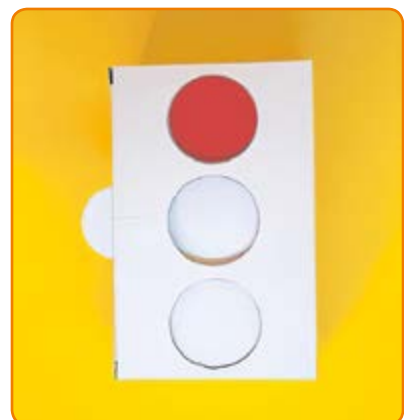
5. Виріж із кольорового паперу три прямокутники зеленого, жовтого та червоного кольорів.

Збирання (складання)

6. За допомогою клею зафіксуй верх і низ макета світлофора.
7. Наклей кольорові прямокутники на три однакові деталі, як на малюнку.

8. За допомогою чотирьох додатково виготовлених деталей ти зможеш «перемикати» світло на світлофорі, як на малюнках.

Макет кубика

Наші помічники:

- картон
- кольорові олівці
- лінійка
- клей
- ножиці

Макет кубика робимо так:

1. Роздрукуй розгортку кубика, що міститься в електронному додатку. Розфарбуй сторони кубика різними кольорами.
2. Виріж розгортку кубика.
3. Зігни макет кубика по пунктирних лініях. Склей кубик.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час виготов макет кубика та створи з нього тваринку — виріж і приклей очі, вуха, ротик, лапки, хвостик.

ДОСЛІДЖУЄМО ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕКОРАТИВНО- УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Пригадай, який вид декоративно-ужиткового мистецтва називають витинанками. Від чого походить їхня назва? На які види вони поділяються?

У давнину витинанки використовували для оздоблення стін, вікон, полиць, груб, печей. Зазвичай традиційна витинанка містить сюжет (предмет зображення) — за ним можна було дізнатися: що відбувається в селі, хто народився, де весілля чи хрестини, які були свята. Для кожного регіону України характерні свої особливості витинання, і навіть у межах сіл однієї області можна помітити різницю у візерунках.

На Подніпров'ї та Прикарпатті витинанки наклеювали повздовжніми стрічками попід стелю, по сволоку, навколо вікон, доповнюючи хатні розписи. Для Поділля властиві

Сюжетні витинанки Г. Ямчинської (Житомирщина)

Сюжетні витинанки Т. Крамаренка і В. Корчинського

два типи розташування витинанок на стінах — шпалерний і килимовий. Тут вони побутували в поєднанні зі шкіряними прикрасами, настінними розписами, вишиванками, взаємно збагачуючи форми й орнаментальні мотиви. На Житомирщині витинанки були прямокутної форми, ними прикрашали полицьки й мисники.

На Вінниччині витинанки легші за розмірами, але складніші за гамою кольорів. Це настінні витинанки з умовним зображенням дерев, птахів і людей, які згодом фарбують у різні кольори.

Витинанки Дніпропетровщини мали схожість з петриківським розписом, але в кожній паперовій прикрасі проглядається обличчя окремого майстра/окремої майстрині як творчої особистості.

Витинанки Хмельниччини відрізняються від інших великими розмірами. Їх виконують у червоному, жовтогарячому та темно-зеленому кольорах і використовують для оформлення стін інтер'єру.

Попри подібність, витинанки різних місцевостей мають самобутні риси, притаманні лише певному регіону.

Чим різняться витинанки різних регіонів України?
Дізнайся про особливості витинанок твого регіону.

О. Шинкаренко. *Коніки*
(Вінниччина)

Л. Проценко. *Під деревом*
(Дніпропетровщина)

Сюжетні витинанки Л.
Мазур (Хмельниччина)

Знайди в інтернеті інформацію про відомих майстрів-
витинкарів (тобто тих, хто створює витинанки) та прикла-
ди їхніх робіт.

КОМПОЗИЦІЇ З ВИТИНАНОК

Витинанка «Родинне дерево»

Наші помічники:

- картон-основа
- кольоровий папір
- клей
- ножиці
- світлини членів родини

Витинанку робимо так:

1. Для дерева склади кольоровий папір навпіл, як показано на фото. Приклади до згину шаблон та розміть олівцем.
2. Виріж дерево за контуром.
3. Приклей дерево на картон-основу.
4. Виріж зі світлин портрети родичів та приклей їх на гілочки родинного дерева.

Сюжетна композиція «У казковому лісі»

Витинанки — це чудовий витвір наших предків, один із видів українського декоративно-ужиткового мистецтва. Витинанки мають надзвичайні можливості для символічного чи реалістичного відображення природи. На контрастному фоні особливо чітко вирізняються силуети чорних стовбурів дерев і контури кущів. Силуети всіх природних форм у витинанках узагальнюють та стилізують, уникаючи дрібних деталей.

Розглянь кожну сюжетну витинанку. Фрагмент якої казки вона ілюструє? Пригадай головних героїв і сюжет казки.

«Котик і Півник»

Наші помічники:

- картон-основа
- кольоровий папір
- олівець
- ножиці
- клей ПВА
- пензлик

«Зайчикова хатка»

Сюжетну композицію «У казковому лісі» робимо так:

1. Придумай, до якої казки ти будеш виготовляти аплікаційну витинанку.

2. Пригадай казкових персонажів і події, які відбуваються в казці.
3. Продумай, яким буде зображення: темним на світлому чи світлим на темному. Скористайся шаблонами, які розміщено в електронному додатку, або самостійно намалюй контури героїв казки.
4. Виріж силуети персонажів казок. Деревам, будинку надай ажурності, зробивши від згину вирізи.
5. Розташуй героїв та їхнє оточення на основі, ураховуючи плановість.
6. Змасти клеєм і поступово, починаючи з дальнього плану, охайно приклей усі елементи композиції. Пам'ятай, що симетричні елементи потрібно приклеювати від центра.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час створи аплікаційну витинанку до казки, використовуючи папір різних кольорів.

ПАПЕРОВІ ТРАДИЦІЇ СВІТУ

Папір як матеріал для творчості має довгу та багату історію. Його використовують люди в різних культурах світу.

Паперові традиції світу дуже різноманітні та містять безліч технік і видів творчості.

Цзяньчжи — мистецтво вирізання візерунків із паперу. Один із видів традиційного народного декоративно-ужиткового мистецтва Китаю.

Японське кіригамі — подібне до оригамі, але допускає використання ножиць для вирізання.

Мексиканське «papel picado» (папéль піка́до) — традиційне мистецтво вирізання з паперу.

Цзяньчжи

Японське кіригамі

Мексиканське «papel picado»

Знайди в інтернеті інформацію про техніки обробки паперу в інших країнах світу.

Створення китайського паперового ліхтарика

Китайські паперові ліхтарики — це традиційні ліхтарі, які часто використовуються на святах і фестивалях.

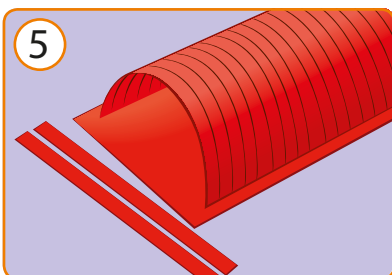
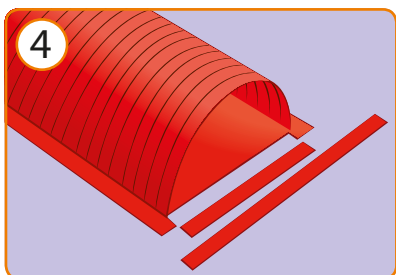
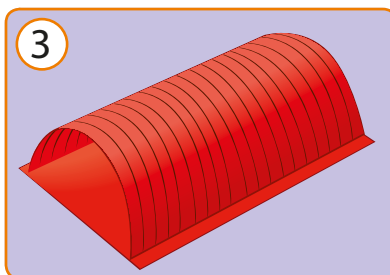
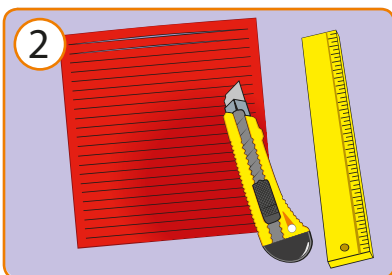
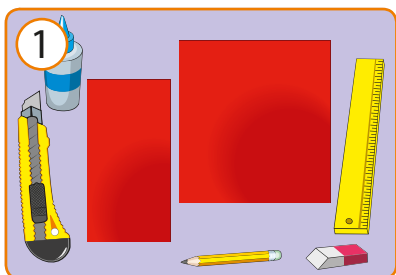
Наші помічники:

- кольоровий папір
- ножиці
- клей
- лінійка
- олівець

Китайський ліхтарик робимо так:

1. Спочатку виріж квадратний аркуш паперу та прямокутник.
2. Розміть квадратний аркуш за допомогою лінійки та простого олівця. Зроби надрізи, залишаючи зверху і знизу нерозрізані смужки.
- 3–4. Приклей квадратний аркуш до прямокутного, надаючи хвилеподібної форми. Відріж одну вузьку смужку з верхньої деталі та край нижньої деталі.
- 5–6. Поверни заготовку іншим боком до себе. Відріж дві вузькі смужки з верхньої деталі. Зігни папір усередину, щоб створити хвилясті краї. Склеєй кінці, щоб сформувати коло.

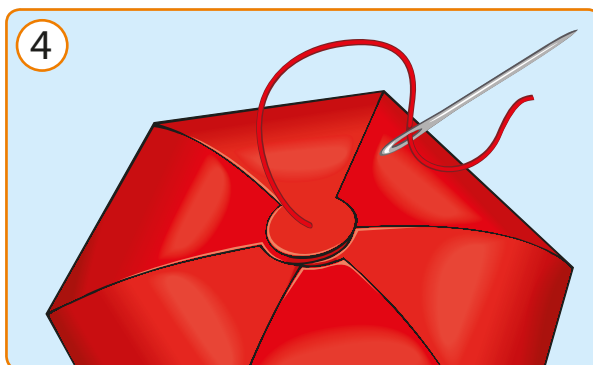
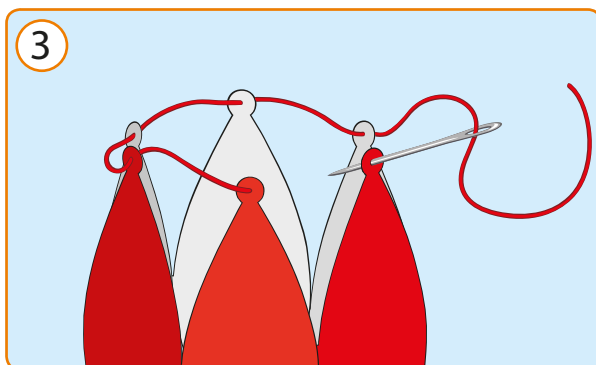
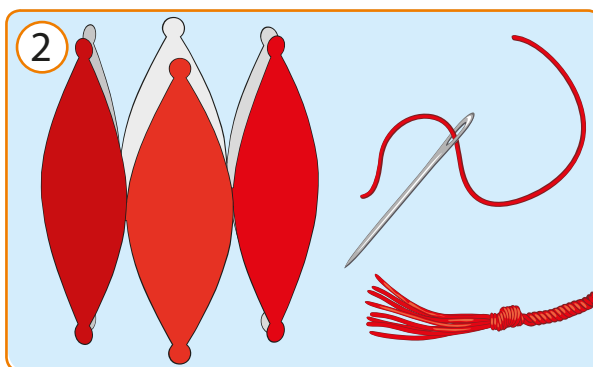
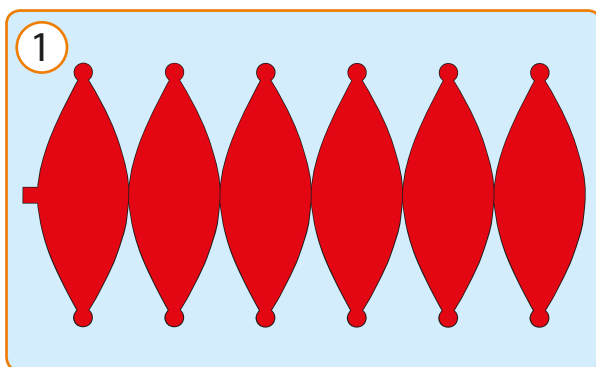
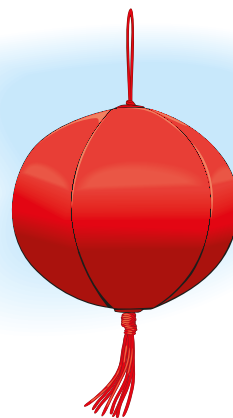

Наші помічники:

- кольоровий папір
- ножиці
- голка
- нитки

Китайський ліхтарик робимо так:

1. На кольоровому папері обведи за шаблоном та виріж заготовку ліхтарика.
2. Зроби з ниток підвіску-китицю, склавши кілька ниток разом, та зав'яжи вузлик. Підготуй голку з ниткою.
3. Збери заготовку: просиши голку з ниткою крізь кожен отвір угорі та затягни нитку так, щоб кінці заготовки з'єдналися. Те саме зроби знизу. Відрегулюй ширину ліхтарика, підтягуючи нитки. Закріпи їх вузликом.
4. Прикріпи китицю до нижньої частини ліхтарика та зроби велику петлю вгорі.

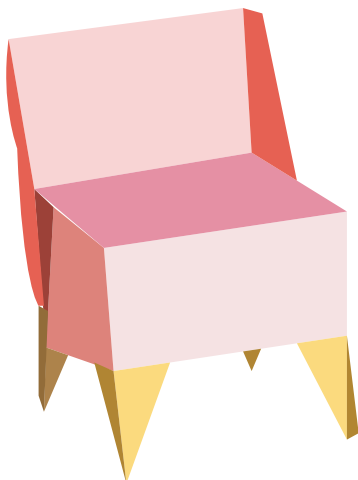
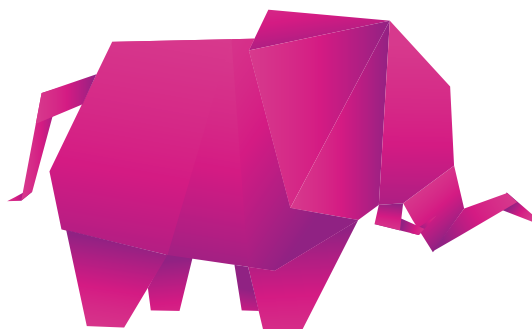

ВІДКРИВАЄМО СПОСОБИ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄМНОГО ОРИГАМІ

У 1–3-х класах ми навчилися
виготовляти площинні оригамі, з яких
складали аплікаційні композиції.

Найпопулярнішим в оригамі є мистецтво складання об'ємних фігур. За допомогою цієї техніки можна виконати оригамі тварин, людей, предметів меблів, техніки, навколишнього світу і багато іншого.

Створити об'ємне оригамі можна трьома способами.

1. Звичайне оригамі з використанням квадратного аркуша паперу (наприклад, японський журавлик).

2. Кусудама та модульне оригамі.

Це фігури, зібрані з окремих частин (модулів). У результаті отримують гарні паперові вироби, але для їх виготовлення потрібно більше часу й терпіння.

3. Мокре складання.

Для цього виду оригамі використовують мокрий папір. Це дає змогу уникнути гострих кутів і домогтися плавних ліній.

ВИГОТОВЛЕННЯ ІГРАШОК У ТЕХНІЦІ ОРИГАМІ

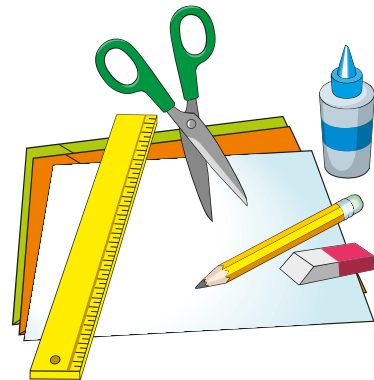

Оригамі «Голівка, що відкриває пащу»

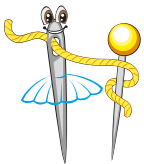
Зроби з квадратного аркуша паперу веселу іграшку, яка вміє відкривати пащу. Завдяки фантазії, уяві й умілим рукам перетвори її на голову будь-якого персонажа: казкового дракона, акули, мишки, пташки тощо.

Наші помічники:

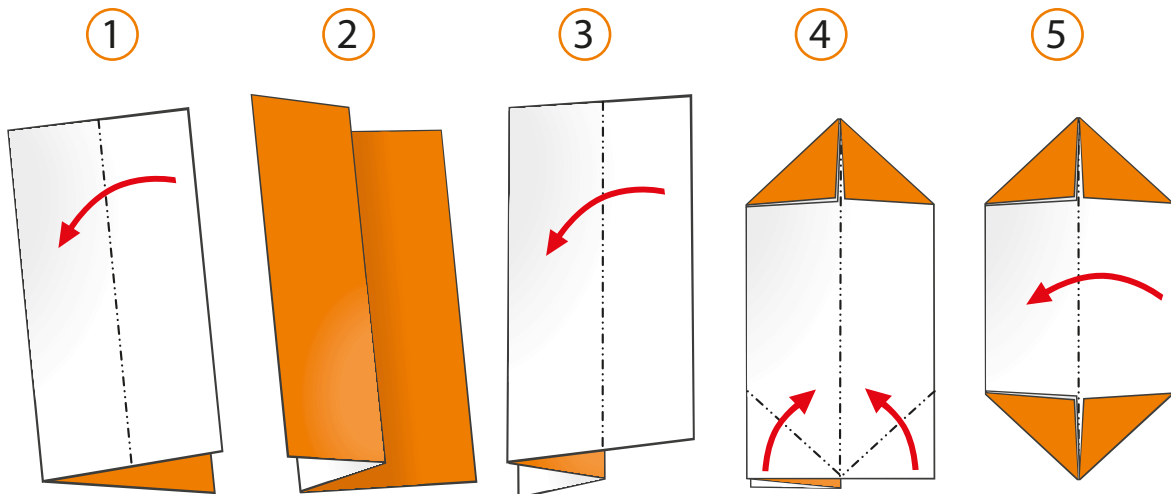
- кольоровий папір
- олівець
- ножиці
- клей ПВА
- пензлик
- серветка

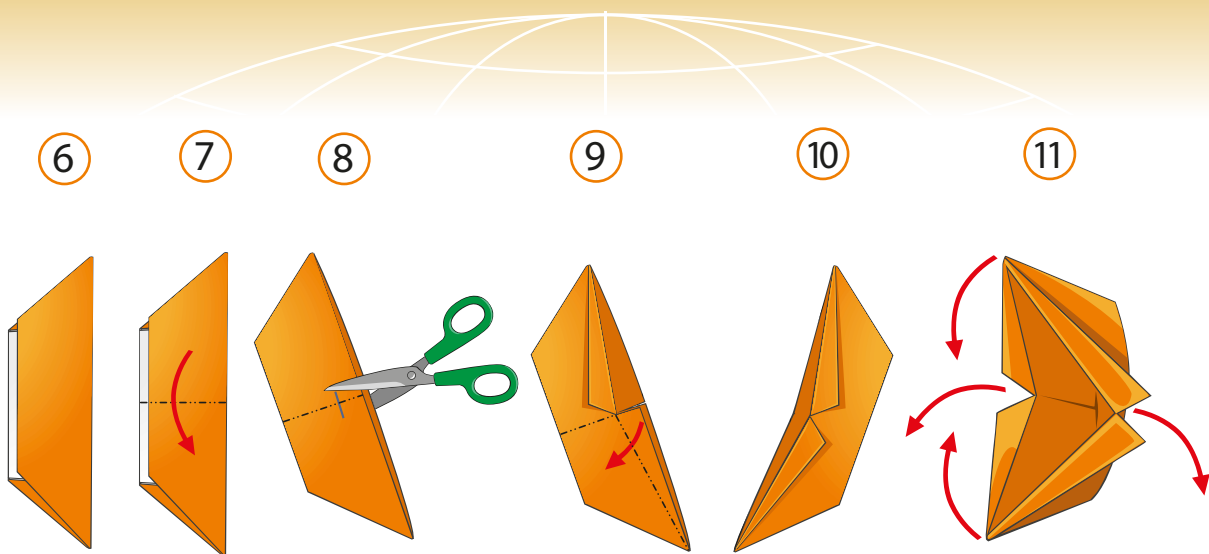

Оригамі «Голівка, що відкриває пащу» складаємо так:

Відчуй себе справжнім дизайнером/дизайнеркою і за схемою склади оригамі «Голівка, що відкриває пащу» на основі квадрата зі стороною 20 см.

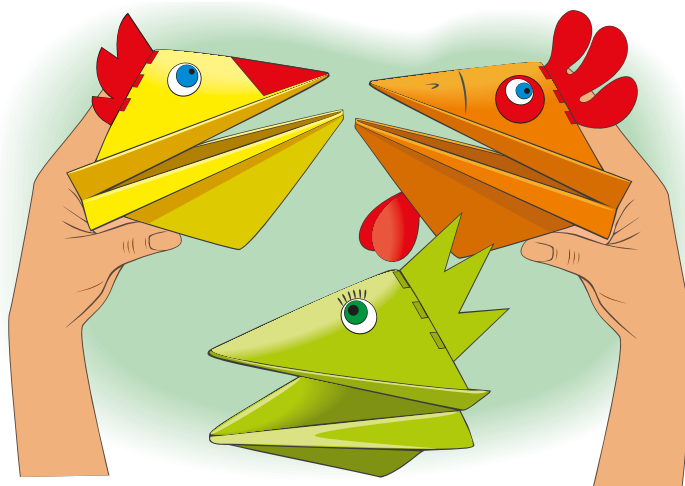
Готовий виріб розфарбуй за власним задумом. Поясни друзям / подругам, як зробити таку іграшку.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

Ти і твої однокласники / однокласниці виготовили казкових персонажів для лялькового театру. Разом придумайте цікаву історію, яка б могла з ними трапитися.

ВИГОТОВЛЕННЯ КВІТІВ У ТЕХНІЦІ ОРИГАМІ

Квіти — це справжнє диво природи. Вони бувають різної форми, кольору, розміру, мають ніжний аромат. Люди з давніх часів милувалися ними, вирощували їх у садах, дарували близьким і зображали у мистецтві.

Квітка з паперу — особлива прикраса, зроблена власноруч. Це чудовий подарунок для мами, учительки, подруги або прикраса аплікації.

Квіти в техніці оригамі мають різну складність. Ти можеш спробувати створити просту, але гарну квітку.

Тюльпан у техніці оригамі

Наші помічники:

- кольоровий папір
- ножиці
- клей
- пензлик
- олівець
- коктейльна трубочка

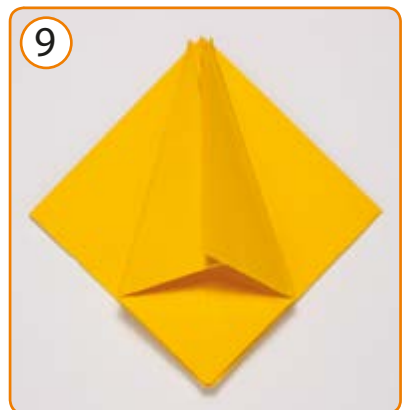
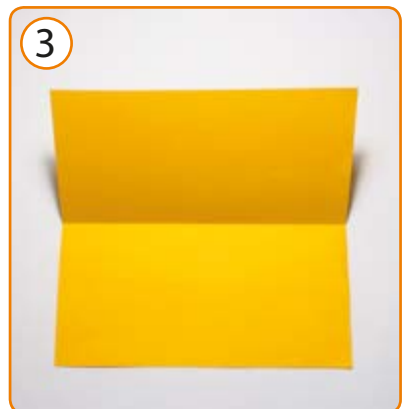
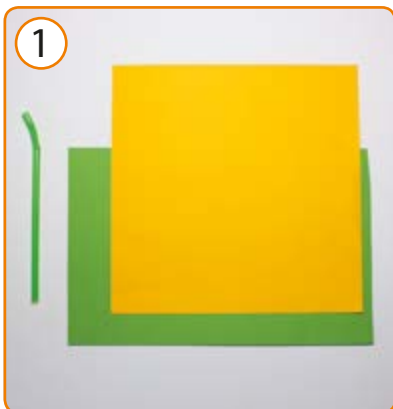

Тюльпан у техніці оригамі робимо так:

1. Підготуй матеріали.
2. Виріж із жовтого аркуша паперу квадрат.
3. Склади жовтий квадрат навпіл.
4. Потім розправ аркуш іклади навпіл з іншого боку, як на малюнку.
5. Тепер склади квадрат двічі навпіл по діагоналі.
6. Склади дві лінії згину, як на малюнку. Отримаєш трикутник.
7. Зігни вгору кінчики основи трикутника, як на малюнку.

-
8. Переверни заготовку і зроби те саме зі звороту. Отримаєш ромб.
 9. Зігни протилежні кути ромба до середини, як на малюнку.
 10. Заправ один куточок в інший, як на малюнку.
 11. Переверни заготовку і зроби те саме зі звороту.
 12. Це бутон тюльпана. В отвір знизу надуй його. Тепер трохи відігни верхні пелюстки.

13. Візьми зелений аркуш паперу, намалюй листочок та виріж його.
14. Згорни низ листочка трубочкою та склей.
15. Устав коктейльну трубочку в отвір унизу бутона тюльпана. На нижній край трубочки прикріпи листочок.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час виготов ще кілька тюльпанів іншого кольору та створи яскравий букет.

КВІЛІНГ

Квілінг — це мистецтво скручування довгих та вузьких смужок паперу.

Достовірне походження квілінгу не відоме, вважається, що він з'явився одразу після винайдення паперу в Китаї. Цю техніку використовували для оздоблення та декорування меблів, ваз, підставок, кошиків, скриньок тощо.

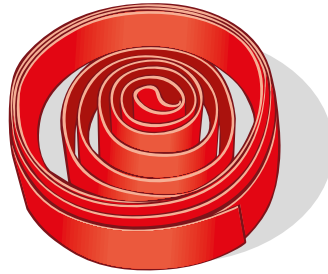
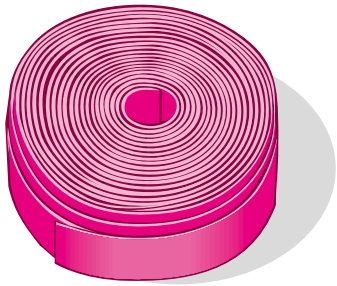

Для квілінгу використовують двосторонній кольоровий папір, нарізаний смужками завширшки 5–7 мм. Але майстри і майстрині користуються готовими наборами паперу для квілінгу, а для скручування спіральки послуговуються дерев'яною зубочисткою або шпажкою. Склеюють квілінгові форми клеєм ПВА.

Технологія виготовлення «спіралі»

1. Візьми смужку. Нігтем злегка відтягни і закругли її кінець. Поклади на неї шпажку або зубочистку.
2. Накручуй смужку, роби перші витки щільніше.
3. Крути паличку до кінця смужки.
4. Скрути рівну шайбочку та обережно зніми її з палички. Це щільна спіраль.
5. Розпусти заготовку так, щоб утворилося кільце із закрученою спіраллю.
6. Кінчик підклей клеєм ПВА.

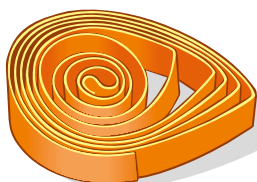

На основі спіралі виготов
різні квілінгові форми.

«КРАПЕЛЬКА»

Відтягни середину спіралі в один бік, а з іншого боку стисни декілька шарів, щоб утворився гострий кінець.

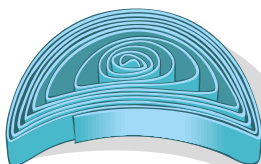
«ОКО»

Стисни спіраль з обох боків одночасно.

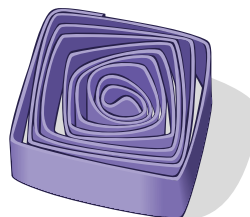
«ЗІГНУТЕ ОКО»

Зроби форму «око», але вигни її, стиснувши куточки не один навпроти одного, а зміщуючи їх.

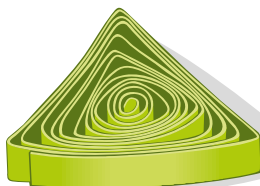
«КВАДРАТ»

Зроби форму «око», поверни вертикально і притисни з боків ще раз.

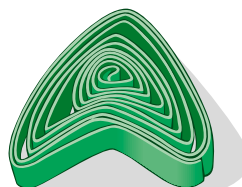
«ТРИКУТНИК»

Зроби «крапельку», візьми за кут і розплющ основу трикутника.

«СТРІЛА»

Зроби «трикутник» і кінчиком вказівного пальця втисни середину короткої боковини всередину.

Калина в техніці квілінг

Наші помічники:

- смужки двостороннього кольорового паперу
- ножиці
- зубочистка
- клей

Розглянь фото
калини та поясни,
які базові форми квілінгу
використано для її
виготовлення.

Калину в техніці квілінг робимо так:

1. Виготов із кольорових смужок базові форми, користуючись таблицею.
2. Виклади на картон-основі спочатку ягідки калини та наклеї їх.
3. Для гілочок наклеї смужки на ребро.
4. Приклеї до гілочок листочки.

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

Які базові форми використано для виготовлення грона винограду?
Виготов грона винограду в техніці квілінг.

Знайди в інтернеті інформацію про історію квілінгу. Дізнайся, з якою метою його використовують сьогодні.

ОЗНАЙОМЛЮЄМОСЯ З ДИЗАЙНЕРСЬКОЮ ТЕХНІКОЮ «КОЛАЖ»

ОПАНОВУЄМО ТЕХНІКУ КОЛАЖУ. СТВОРЮЄМО НАТЮРМОРТ

Колаж (з франц. — *наклеювання*) — це аплікація, виконана повністю або частково зі шматків паперу, клаптів тканини чи інших матеріалів, які приклеюються до основи. У роботі використовують папір, фото, листівки, фоторепродукції тощо. Паперовий колаж складається з відібраних фрагментів цих матеріалів.

Техніка створення колажу полягає в приклеюванні чи прикріпленні будь-яким іншим способом (наприклад, за допомогою скотчу, скріпок, степлера, пластиліну тощо) на основу (найчастіше паперову) найрізноманітніших вирізок (фотографій, зображень із журналів, газет, листівок, плакатів, а також якихось інших деталей, слів, букв, символів) на визначену тему.

Чим цікавий колаж? У колажі одні матеріали доповнюють інші. Колаж дуже добре передає відтінки кольорів, картини виходять більш фактурними (гладкими, ворсистими, шершавими).

Які матеріали та інструменти використовують для створення колажу? Чим колаж відрізняється від аплікації?

Знайди в інтернеті інформацію про сучасні напрями в мистецтві колажу.

Натюрморт у техніці колажу

Образна основа для колажу — об'єкти природи й навколишнього світу — повинні бути в тебе перед очима (у вигляді фотографій). За потреби ці об'єкти можна спростити, відкинувши другорядні деталі. Не варто відразу братися за складні роботи. Краще взяти простий малюнок і зробити образ виразним, тобто таким, щоб було легко зрозуміти, що саме зображено.

Наші помічники:

- кольоровий папір
- глянцеві журнали
- рекламні буклети
- картон-основа
- олівець
- ножиці
- клей ПВА
- пензлик

Композицію в техніці колажу робимо так:

1. Виріж із журналів фрагменти натюрморту: квіти, фрукти або овочі, посуд.
2. Вибери колір картону-основи для колажу.
3. Для стола добери смужку паперу або тканини.
4. Розташуй головні елементи натюрморту на основі, продумай деталі та додай їх.
5. Поступово приклей усі елементи, починаючи з головних. Готовий колаж просуши під пресом.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час, використовуючи вирізки з глянцевих журналів, спробуй скомпонувати пейзажі із зображеннями місць, які б тобі хотілося відвідати.

ПРОЄКТ «НАШІ ХОБІ ТА ЗАХОПЛЕННЯ»

Мета проєкту: ти можеш розповісти про те, що тобі подобається і що найбільше вдається; дізнаєшся про захоплення і вподобання однокласників / однокласниць; удосконалиш уміння створювати колажі.

Хобі — це улюблене заняття у вільний час. Воно не пов'язане з професійною діяльністю людини. Хобі може бути **активним** (спорт, танці, прогулянки, їзда на велосипеді), **пасивним** (читання книжок, колекціонування марок, перегляд фільмів), **інтелектуальним** (розв'язування головоломок, гра в шахи, настільні ігри) або **творчим** (малювання, ліплення, спів, гра на музичних інструментах).

Розкажи про відомі тобі хобі.

Різноманітні культури світу пропонують широкий вибір хобі — від творчих занять до активного відпочинку. Деякі хобі, наприклад, малювання, вишивання, танці, плетіння, гончарство, кулінарія, садівництво, поширені у багатьох культурах, але мають свої унікальні особливості та техніки виконання.

Проте є й інші, більш характерні для окремих країн чи регіонів. Це ікебана (японське мистецтво аранжування квітів), японські чайні церемонії, каліграфія в Китаї та Японії, ігри з бумерангом в Австралії, плетіння кошиків в Україні, виготовлення килимів у Туреччині тощо.

Знайди в інтернеті інформацію про сучасні та творчі види хобі.

Робота над проєктом

Об'єднайтеся в групи та розподіліть завдання між собою.

Журналісти / журналістки: провести опитування серед однокласників та однокласниць про те, які хобі й захоплення вони мають; згрупувати тих, у кого однакові чи схожі варіанти.

Шукачі / шукачки: знайти й вирізати із журналів цікаві фото та картинки до найпоширеніших хобі.

Письменники / письменниці: придумати короткі підписи до картинок, що характеризують хобі (наприклад: «Танцюю серцем», «Спорт — це сила і дружба»).

Художники / художниці: створити малюнки, що ілюструють хобі, кольорові деталі.

Дизайнери / дизайнерки: спланувати композицію колажу — як розмістити картинки, малюнки, текст; створити ескіз колажу, зібраний матеріал приклеїти й оформити на ватмані.

Спікери / спікерки: підготувати усний виступ про ідею і результати проєкту та презентувати його у класі.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час улаштуйте обмін хобі з однокласниками й однокласницями. Нехай друг чи подруга спробує навчити тебе свого хобі.

ВИГОТОВЛЯЄМО ВИРОБИ З МЕТАЛІВ ТА ПАПЕРУ

АРХІТЕКТУРА. КРЕСЛЕННЯ. УМОВНІ ПОЗНАЧКИ НА КРЕСЛЕННЯХ

Яке мистецтво називають архітектурою? Які види архітектури ти знаєш? Розглянь фото та поясни, чим відрізняються зображені на них будівлі.

У будівництві архітектурних споруд беруть участь люди різних професій.

Хто робить (професія)	Що робить (вид діяльності)
Архітектор	Фахівець, який розробляє проєкт (створює ескіз, креслить план будинку, визначає необхідні матеріали)
Інженер-будівельник	Фахівець, який розробляє технологію будівництва, обчислює, контролює якість матеріалів, стежить, щоб будинки були міцними і безпечними
Виконроб (бригадир)	Фахівець, який організовує будівництво й керує ним

Розкажи, люди ще яких професій беруть участь у будівництві.

Основна мова архітекторів — **креслення**. Креслення виконують за допомогою креслярських інструментів та умовних позначень у масштабі.

Пригадай, що називають кресленням. Які умовні позначення використовують на кресленнях?

Технічний малюнок — наочне зображення об'єкта, виконане від руки. Його будують приблизно, на око, дотримуючись масштабу й співвідношення між окремими частинами.

Розгортка — креслення пласкої заготовки, з якої складають об'ємну форму конструкції.

Прочитати креслення означає вивчити його, з'ясувати назву, масштаб, розміри виробу й окремих його деталей, їх назви й кількість, форму, місцезнаходження, матеріал, послідовність збирання.

Умовні позначення на кресленнях

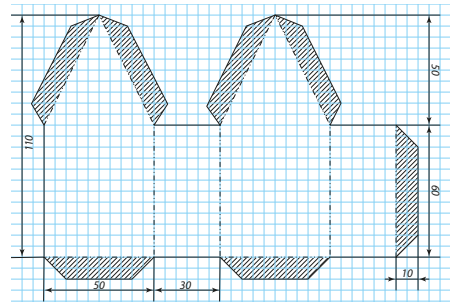
Зображення	Що означає
	контур деталі, розріз, надріз
	розмірна лінія
	лінія згину
	напрямок згинання та складання паперу
	місце нанесення клею з лицьового боку
	місце нанесення клею зі зворотного боку

- цупкий папір
- кольоровий папір
- аркуш у клітинку
- картон-основа
- лінійка
- олівець
- ножиці
- клей
- пензлик

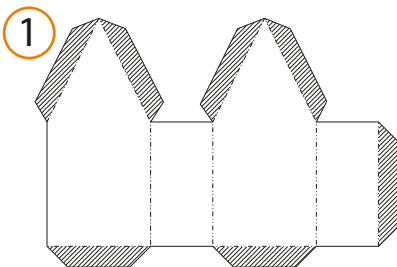

За кресленням виконай розмітку розгортки стін будинку на аркуші в клітинку. Виріж її.

Зроби будинок із дахом за фото і технологічною послідовністю.

1. Обведи розгортку як шаблон на цупкому папері. Розміть лінії згину. Познач місця нанесення клею на клапанах. Виріж розгортку по контуру.
2. Для даху розміть прямокутник зі сторонами 5 см і 13 см. Виріж по контуру та зігни його по довжині.
3. Профальцюй усі лінії згину будинку лезом відкритих ножиць.
4. Змасти клеєм боковий клапан та склей стіни будинку.

5. Наклей будинок на основу-картон.
6. За допомогою клапанів приклей дах до стін будинку.
7. Оздоб будинок. Приклей або намалюй вікна, двері.

ТВОРИМО КРАСУ

У вільний час виготов різдвяний будинок, скориставшись розгорткою, що міститься в електронному додатку.

Проект «Моє місто (село)»

Об'єднайтеся в групи для спільної роботи.
Оберіть одне завдання з банку проєктів.
Виконайте проєкт за поданим планом.

1 Визначте тему й мету проєкту.

Ми створюємо макет міста (села). У населених пунктах будинки бувають одно- та багатоповерхові, різної форми, кольору, з різних матеріалів. Крім житлових будинків, у місті (селі) є:

- заклади для навчання і виховання (школи, дитячі садки);
- місця для покупок і надання послуг (магазини, ринки);
- місця для відпочинку (дитячі майданчики, парки, сквери);
- культурні та духовні споруди (будинки культури, храми, церкви);
- транспортні об'єкти (дороги, мости, зупинки).

Виконайте передпроектне дослідження. Дослідіть, які саме споруди є у вашому населеному пункті. Сфотографуйте їх. Назвіть матеріали, з яких можна виготовити макети будинків.

2 Перегляньте зразки, запропоновані у банку проєктів. Оберіть один із варіантів оформлення вулиці міста або села.

3 Зробіть ескіз вулиці міста (села).

4 Розподіліть ролі у групі, виберіть матеріали, необхідні для роботи, визначте їх вартість.

Виріб	Матеріал	Кількість	Вартість

5 Заповніть технологічну карту, складіть план і виконайте роботу над проєктом.

6 Презентуйте проєкт за допомогою запитань.

- Як називається ваш проєкт?
- Яку частину проєкту тобі довелося виконати самостійно?
- Чому ти обрав/обрала саме цю частину проєкту?
- Що знадобилося для виконання проєкту?
- Які труднощі спіткали? Як їх удалося подолати?
- Чи відповідає результат роботи поставленим меті?
- Як можна використати виріб?

7 Оцінювання роботи.

Банк проєктів

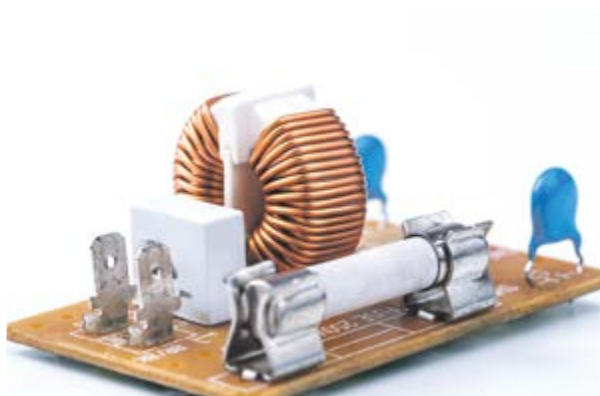
ВИГОТОВЛЕННЯ ІГРАШОК ІЗ ДРОТУ І ПАПЕРУ

Дріт — це довгий, тонкий металевий матеріал, який легко згинається.

Існують різні види дроту. Вони різняться матеріалом, товщиною та призначенням.

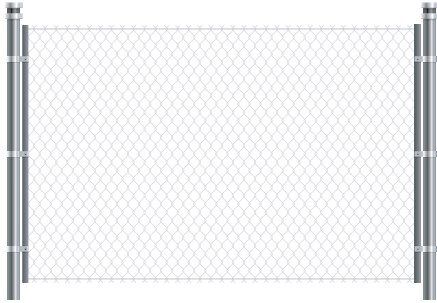
Мідний дріт — м'який і гнучкий, легко згинається. Має червонуватий колір. Часто використовується в електроніці та для виготовлення прикрас.

Алюмінієвий дріт — легкий, сріблястий, добре тримає форму. Підходить для декоративних виробів.

Сталевий дріт — міцний і жорсткий. Може бути сірим або покритим кольоровою фарбою. Застосовують для каркасів, гачків, підвісів.

Кольоровий дріт (обмотаний пластиковою оболонкою) — яскравий, безпечний у роботі, зручний для дитячої творчості.

Дріт — корисний матеріал, який можна знайти майже всюди. У повсякденному житті він дуже допомагає нам. Наприклад, із дроту виготовляють вішаки для одягу, прищіпки, пружини, гачки, скріпки та багато інших корисних предметів, які є вдома.

Дріт проводить електричний струм. Тому з мідного або алюмінієвого дроту роблять електропроводи, кабелі для побутової техніки, ліхтариків, зарядних пристроїв.

У світі мистецтва дріт часто використовують для створення фігурок, рамок, сувенірів, прикрас та навіть скульптур. Його легко згинати, тому він чудово підходить для творчості.

Носоріг

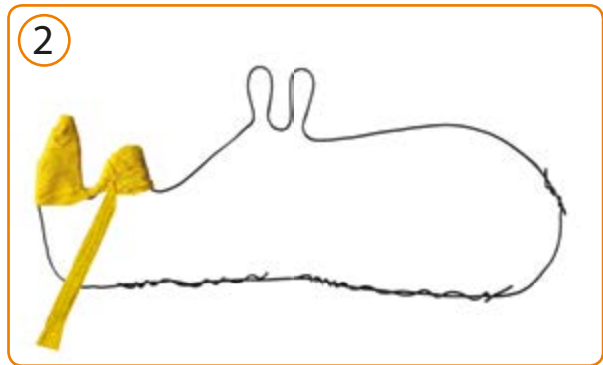
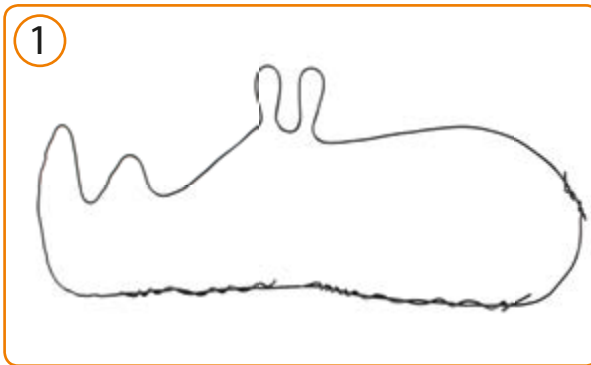
Наші помічники:

- дріт
- гофрований папір
- ножиці
- клей
- фарби
- маркери

Носорога робимо так:

1. Намалюй ескіз фігурки носорога. Відповідно до нього із дроту зроби замкнений каркас.
2. Підготуй смужки жовтого паперу, обгорни ними ріжки носорога. Кінчики смужок закріплюй клеєм.
3. Починаючи від ріжок, обгорни всю фігурку носорога смужками сірого паперу.
4. Це основна частина виробу — тулуб.

- 5–6. Два відрізки дроту зігни навпіл, обгортаючи тулуб, переплети їх попарно.
7. Зігни кінчики дроту у вигляді довгих петель. З кожної з них сформує ногу, скручуючи дріт зверху донизу.
8. На кінчиках ніжок залиш невеликі петельки (копита), обгорни їх жовтим папером. Гуашшю або маркерами намайлюй носорогу очі та рот.

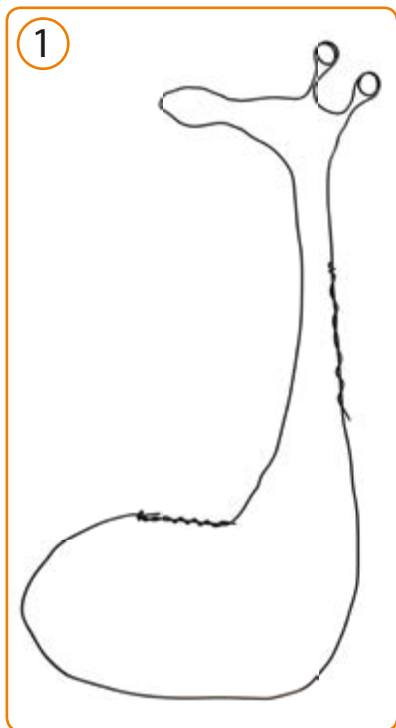
Жирафа

Наші помічники:

- дріт
- гофрований папір
- ножиці
- клей
- олівець
- гуаш або маркер

Жирафу робимо так:

1. Намалюй ескіз фігурки жирафи. Згідно з ним із дроту зроби замкнений каркас.
2. Сформує ріжки за допомогою олівця.
3. Підготуй смужки жовтого паперу, обгорни ними каркас, починаючи з голови.

4. Два відрізки дроту зігни навпіл, обгортаючи тулуб, переплети попарно відрізки дроту.
5. Зроби на ніжках невеликі петельки (копита).
6. Обгорни кожне копито жовтим папером. Коричневою гуашшю або маркером намалюй на тулубі плями. А чорним і червоним кольором намалюй жирафі очі та рот.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час пограйте у ляльковий театр — придумайте з однокласниками й однокласницями казку про носорога та жирафу і розіграйте її.

ВІДКРИВАЄМО СПОСОБИ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄМНИХ АПЛІКАЦІЙ

- Експериментуємо з кольорами і матеріалами.
- Об'ємна аплікація з тканини і ґудзиків.
- Виготовлення м'яких іграшок.
- Пригадуємо правила безпечної роботи з голкою.

Ґудзик — застібка на одязі, призначена для з'єднання його частин.

Ґудзик пришивають до однієї частини одягу. Коли його просовують у спеціальну петельку на іншій частині, одяг застібається.

У давнину люди замість ґудзиків з'єднували частини свого одягу шипами від рослин, кісточками тварин і паличками.

У Давньому Єгипті вже використовували пряжки. Іноді одну частину одягу протягували в отвір, зроблений в іншій, або кінці просто зв'язували.

У часи Київської Русі тривалий час ґудзики використовували як частину одягу, здатну відлякувати ворожі до людини сили.

Досліди одяг, який є в тебе вдома. Чи є на ньому ґудзики? Яку функцію вони виконують? На яких деталях одягу найчастіше пришито ґудзики?

Можна виділити чотири основні функції ґудзика.

- Ґудзик як застібка.
- Ґудзик як прикраса.
- Ґудзик як оберег або талісман.
- Ґудзик як розпізнавальний знак.

Своєю вишуканістю ґудзики демонстрували заможність власника чи власниці. Зроблені із золота, срібла, слонової кістки, вони символізували достаток і високе становище в суспільстві.

Яке призначення мають ґудзики? Із чого їх виготовляють?

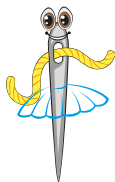
Якщо в тебе вдома є незвичайні ґудзики, можливо, вони приховують цікаву історію. Дізнайся, на чиєму одязі вони були. Розпитай старших членів родини про історію цих ґудзиків.

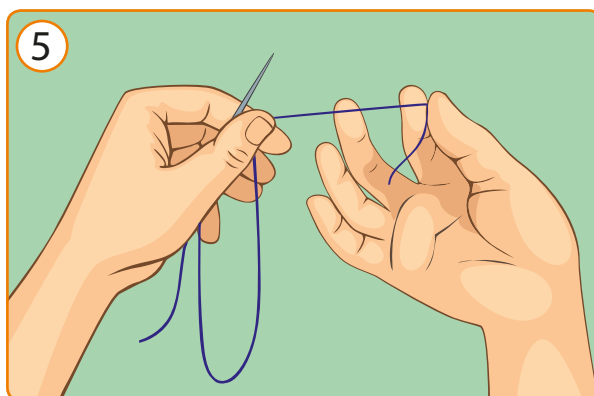
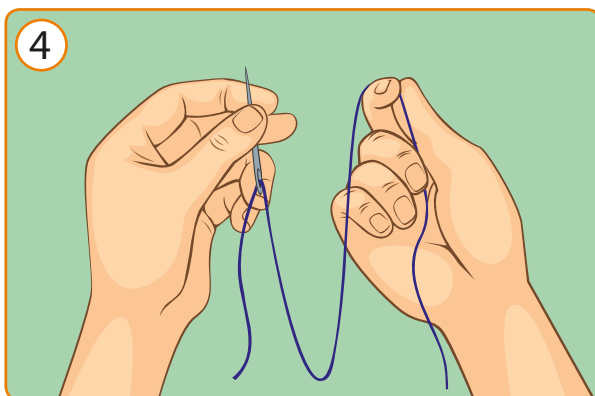
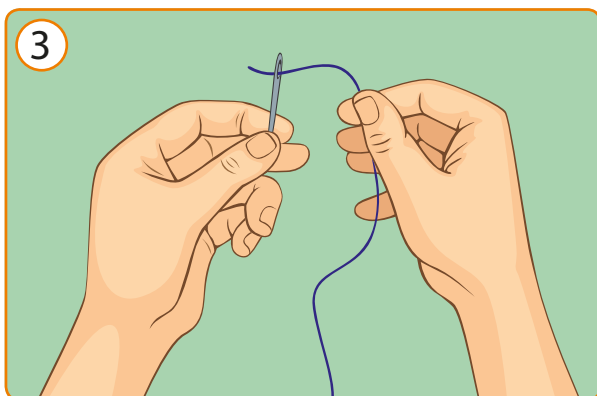
Знайди в інтернеті інформацію, що ґудзик може розповісти про його власника чи власницю.

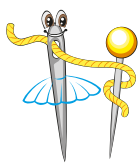
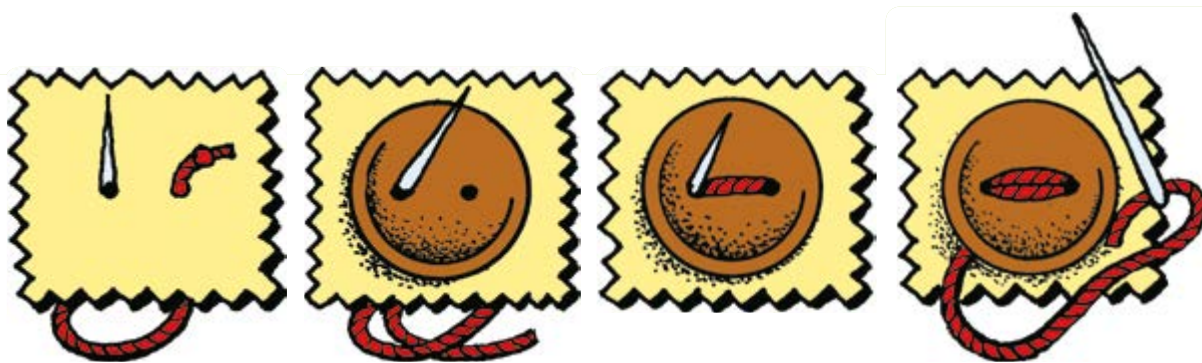

Учимося пришивати ґудзики

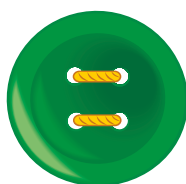

Розкажи за малюнками, як потрібно підготувати голку та нитку до роботи. Пригадай і розкажи правила роботи з голкою. Використовуючи схему, приший ґудзик із двома отворами.

Спробуй пришивати ґудзики з чотирма отворами по-різному. Обери зручний для тебе спосіб.

Розглянь малюнок.
Створи власну іграшку або дерево, використовуючи ґудзики.

Аплікація «Тварини»

Наші помічники:

- картон-основа
- тканина (фетр, фліс, драп, кашемір, фланель)
- викрійки
- ґудзики
- шпильки
- крейда
- ножиці
- голка
- нитки
- клей
- олівець

Об'ємну аплікацію з тканини і ґудзиків робимо так:

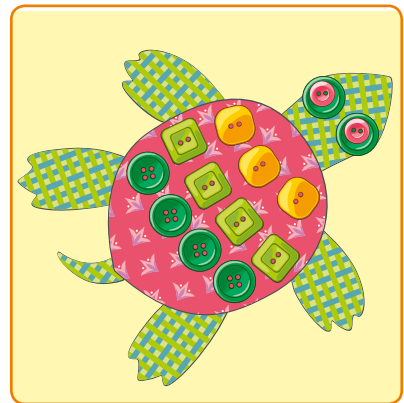
Перш ніж добирати тканину, розглянь фото обраної тварини. Ти можеш узяти для роботи тканину, що за кольором збігається з кольором тварини в природі. А можеш створити казкову тварину з тканини незвичного кольору, навіть із малюнком (у квіточку, горошок, клітинку тощо).

1. Добери тканину для майбутньої аплікації відповідно до обраної тварини.
2. Роздрукуй і виріж викрійки деталей, що містяться в електронному додатку. Виклади їх на картон-основу, олівцем познач місця наклеювання.
3. На зворотний бік тканини приклади викрійку, прикріпи її шпильками, обведи крейдою та виріж по контуру. Обережно працюй зі шпильками!

Для аплікації краще обирати ґудзики контрастного кольору, тобто такого, який не буде зливатися з кольором деталей із тканини. Відчуй себе дизайнером / дизайнеркою: спробуй різні варіанти, доки знайдеш найкращий.

4. Добери й виклади ґудзики для додаткових деталей. Познач на розкроєній тваринці місця пришивання ґудзиків та приший їх, дотримуючись правил безпечної роботи з голкою.
5. Нанеси на зворотний бік тканини клей і приклей її на основу.
6. Готову аплікацію поклади під прес до повного висихання.

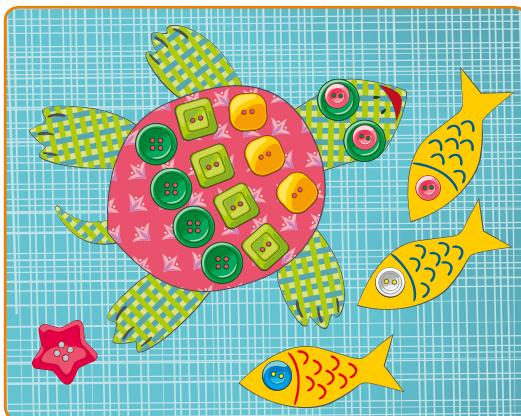

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час придумай оточення тваринки та створи композицію.

ВИГОТОВЛЕННЯ М'ЯКОЇ ІГРАШКИ

М'яка іграшка — це виріб із тканини, наповнений м'яким матеріалом.

Її приємно тримати в руках, нею можна прикрасити інтер'єр, подарувати другові/подрузі або використати як прикрасу до свята.

Що потрібно для виготовлення м'якої іграшки?

- **Викрійка** — це паперова або картонна форма, контур майбутньої іграшки, який вирізають із тканини.
- **Тканина** — основний матеріал. Для ялинки підходять фетр, байка, фліс, зелений бавовняний матеріал.
- **Наповнювач** — синтепон, вата або обрізки тканини.
- **Декор** — ґудзики, намистинки, лелітки, стрічки, бантики, вишивка.

УЧИМОСЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ ШВИ ДЛЯ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ

- Вишивання. Ознайомлення з основами шиття.
- Дізнаємося про найпростіші шви української вишивки.
- Учимося використовувати шви для оздоблення виробів.

Пригадай, що називають вишивкою. Які матеріали та інструменти використовують для вишивки? Які мотиви переважають в українських вишивках?

Українська вишивка налічує понад 100 видів різних швів. В основі їх виконання — кілька найпростіших, які називають початковими швами («уперед голку», «назад голку»).

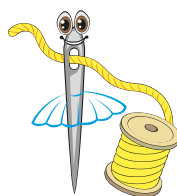
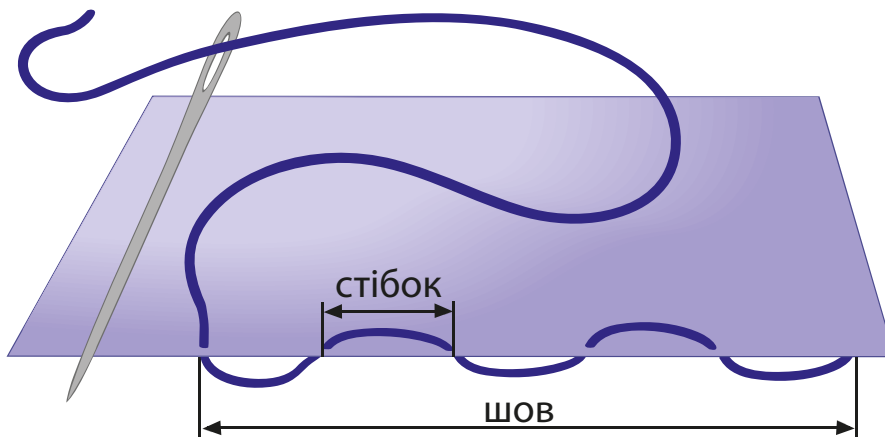
Шов — це неперервний ряд стібків на тканині.

Стібок — це частина шва між двома проколами голки.

Для того щоб зручно було вишивати, слід правильно вибирати довжину нитки. Коротку нитку потрібно часто міняти, а довга нитка заплутається.

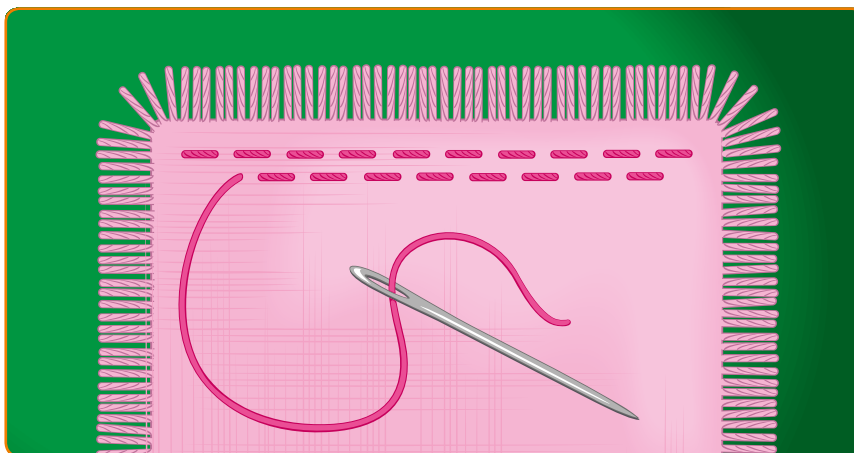
Зручна довжина нитки для роботи — 50–60 см. У вишивці лицьовий і виворітний боки тканини мають бути акуратні, без вузликів і довгих кінців ниток.

Пригадай правила безпечної роботи з голкою та ножицями. Як правильно відміряти потрібну довжину нитки?

ВИКОНАННЯ ШВА «УПЕРЕД ГОЛКУ»

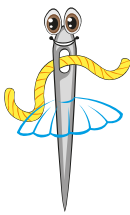
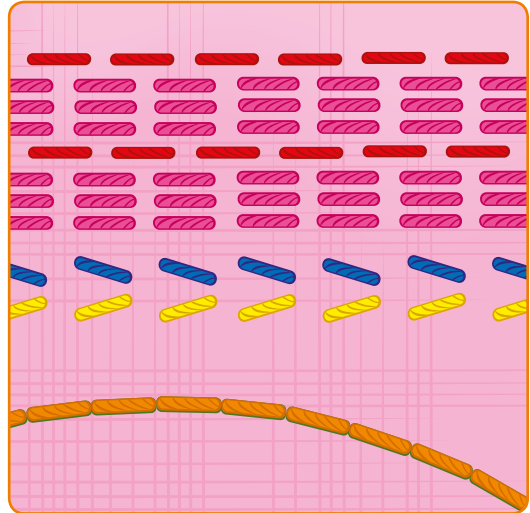
Шов «уперед голку» — це ряд стібків і проміжків між ними однакової довжини.

Шов «уперед голку» використовують для вишивання контуру малюнка або як основу для деяких вишивальних швів. Виконують шов, рухаючись голкою справа наліво. Стібки прокладають у будь-якому напрямку за прямою або вигнутою лінією.

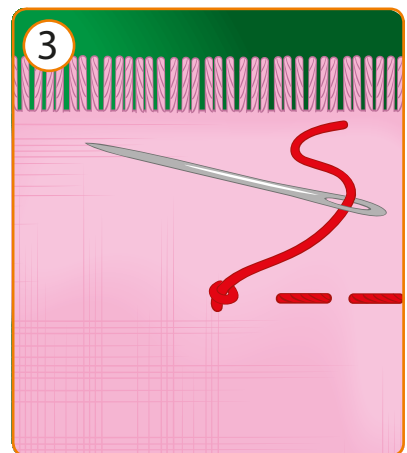
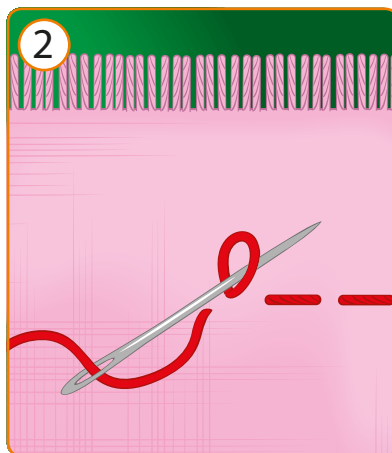
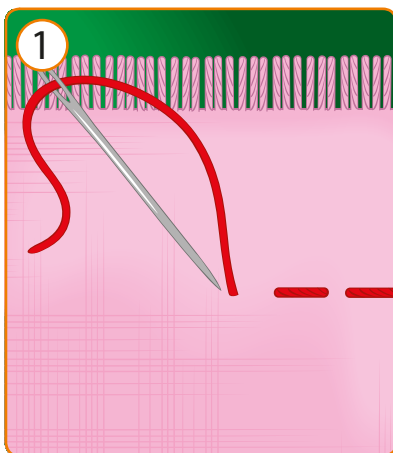
Вимоги до виконання шва

- Усі стібки повинні бути однакової довжини.
- Проміжки між стібками мають бути однаковими.
- Шов не повинен стягувати тканину.

Як закріпити нитку?

Коли нитка закінчується, її потрібно закріпити. Для цього виведи голку з ниткою на виворітний бік. Зроби невеличкий стібок, піддівши декілька ниток, залиш на поверхні невеличку петлю. Голку протягни в петлю і затягни стібок.

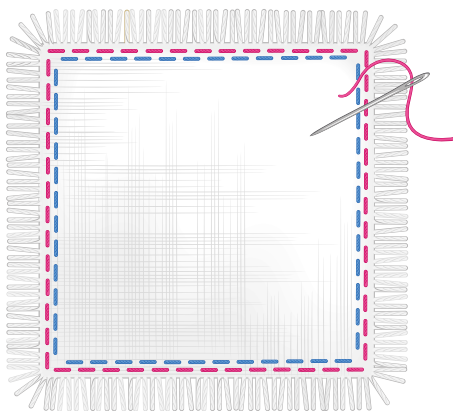

Оздоблення серветки швом «уперед голку»

Наші помічники:

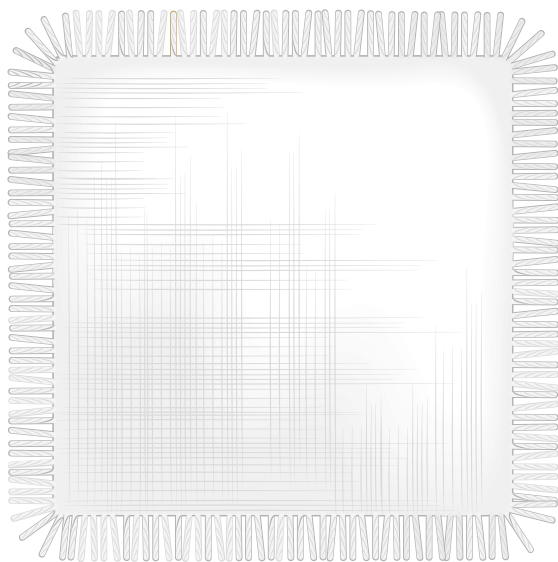
- тканина з полотняним переплетенням 20×20 см
- голка
- нитки муліне
- ножиці

Серветку швом «уперед голку» оздоблюємо так:

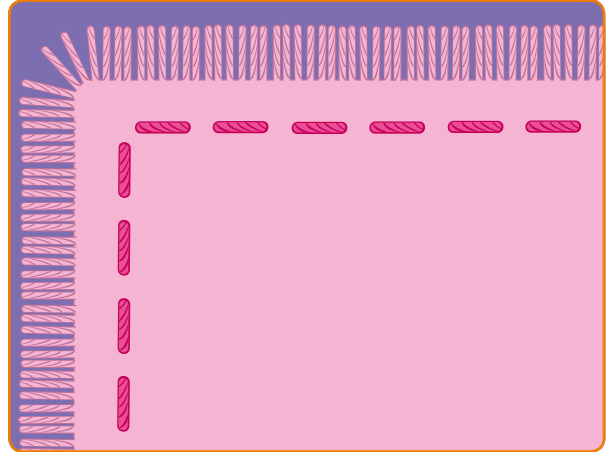
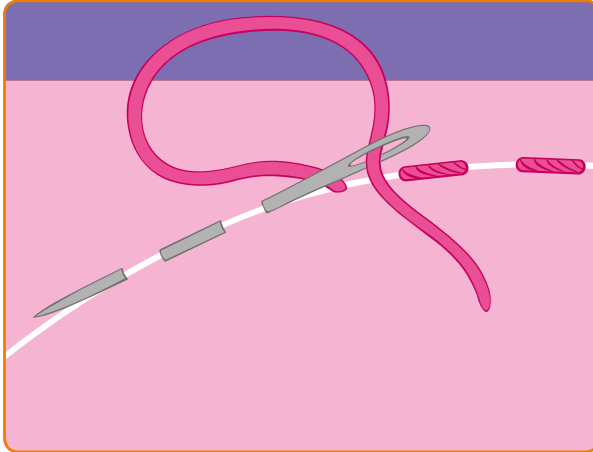

Для серветки візьми тканину будь-якого кольору з добре помітним полотняним переплетенням ниток. Виріж із неї прямокутник або квадрат бажаного розміру (приблизно 20×20 см).

1. Зроби по краях серветки бахрому: висмикни всі нитки, починаючи з крайніх, щоб утворилася бахрома завширшки приблизно 1 см. Добери для вишивання нитки контрастних кольорів.

2. Оздоб серветку по краях швом «уперед голку», дотримуючись вимог виконання шва та правил безпечної роботи з голкою і ножицями.

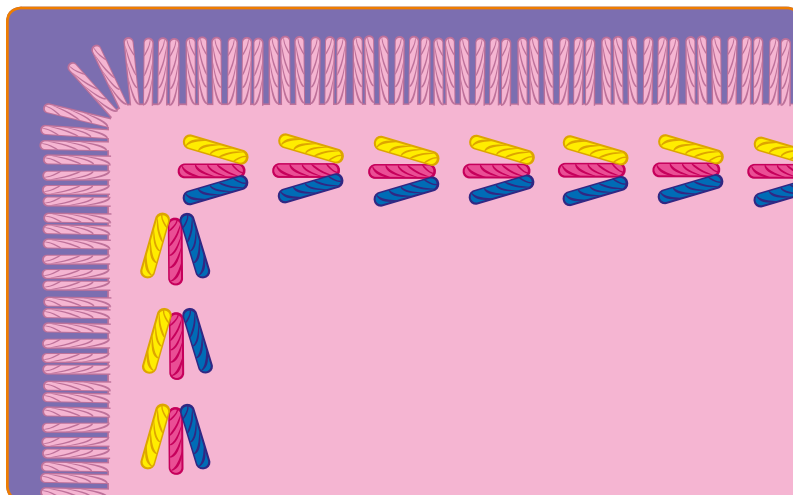

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час доповни оздоблення серветки вишивкою, використовуючи різні кольори ниток та різну відстань між стібками.

Сердечко з фетру. Оздоблення виробу швом «уперед голку»

Наші помічники:

- фетр
- наповнювач
- ножиці
- викрійка
- олівець (або крейда)
- шпильки
- нитки для шиття
- голка
- стрічка

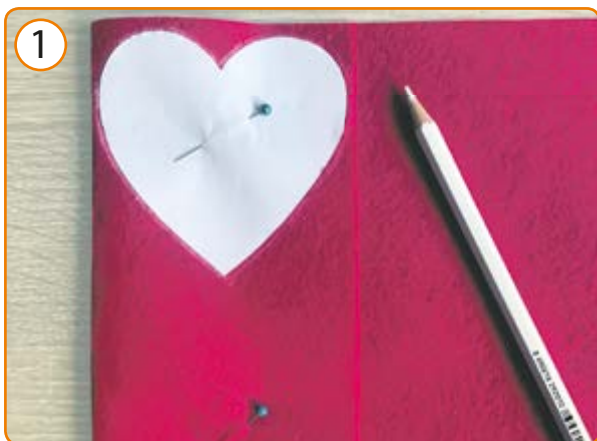

Сердечко робимо так:

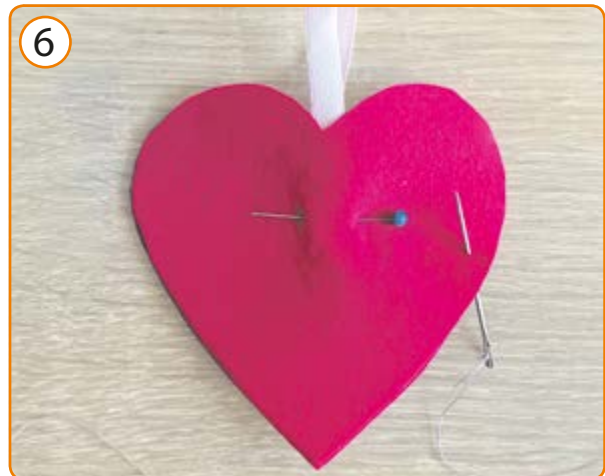
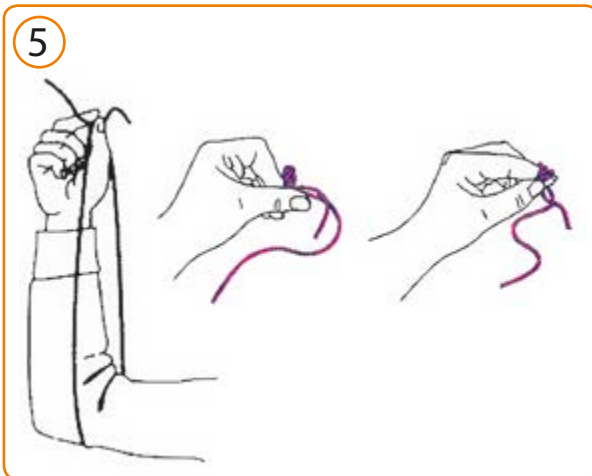

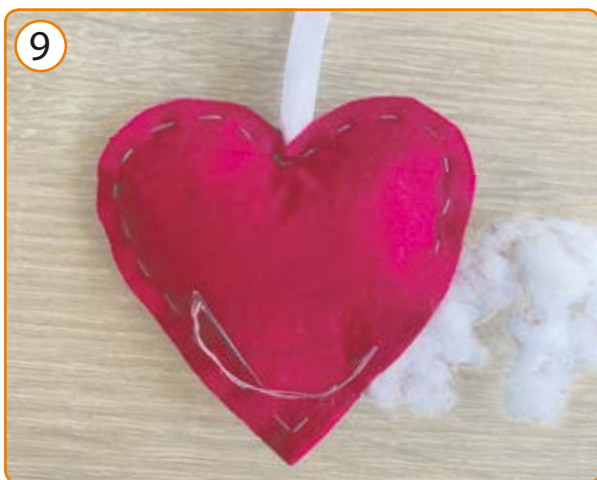
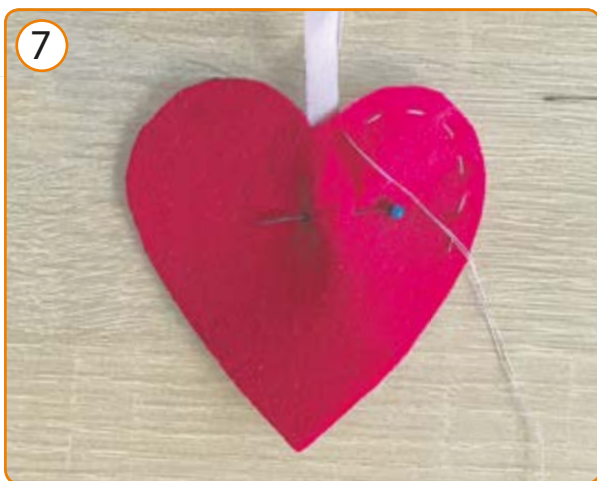
Намалюй на папері та виріж
викрійку у формі сердечка.

1. Склади фетр навпіл. Зафіксуй викрійку булавками, як показано на фото. Обведи викрійку олівцем або крейдою.
2. Зніми викрійку, зафіксуй фетр шпилькою та виріж по контуру.

- 3–4. Стрічку завдовжки 10–12 см склади навпіл та закріпи шпилькою. Наклади другу половинку сердечка та закріпи.
5. Відміряй нитку, заправ у голку та зав'яжи вузлик.
- 6–7. Закріпи нитку з голкою на тканині з внутрішнього боку верхньої деталі. Починай зшивати деталі швом «уперед голку». Пам'ятай, що стібки повинні бути однаковими.
8. На місці вкладки стрічки зроби подвійні стібки, щоб краще її закріпити. Продовжуй зшивати деталі швом «уперед голку», рухаючись за формою сердечка.
9. Залиш місце, не дошиваючи на ширину двох пальчиків, та наповни сердечко наповнювачем.
10. Доший до кінця. Виведи нитку між деталями та закріпи. За бажанням оздоб сердечко бантиком або камінцями.

Знайди в інтернеті інші варіанти м'яких іграшок і спробуй їх зробити.

ТВОРИМО КРАСУ

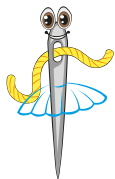
Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

Можливо, ти самостійно придумаєш, чим прикрасити сердечко. Фантазуй і твори!

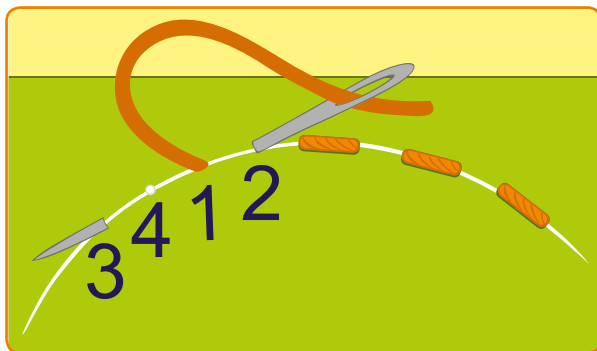
ВИКОНАННЯ ШВА «НАЗАД ГОЛКУ»

Шов «назад голку» — це неперервний ряд однакових за розміром стібків, що виконують справа наліво.

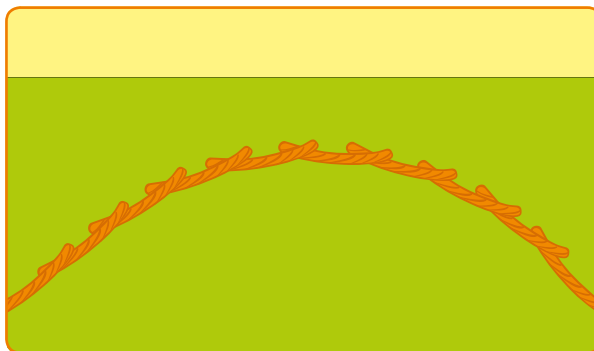

Під час виконання кожного стібка шва голкою проколюють тканину з лицьового боку за робочою ниткою, а потім з виворітного боку виколують голку на два стібки вперед.

Відстань між стібками і розмір самих стібків можуть бути різними.

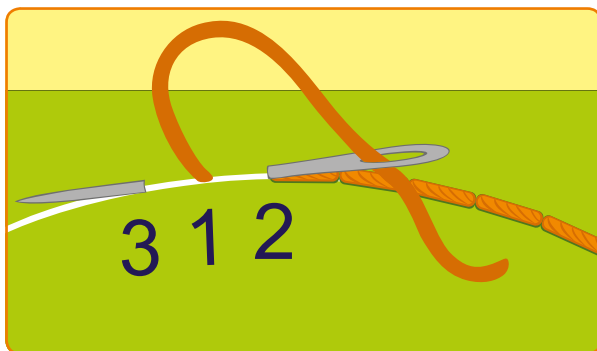

Лицьовий бік

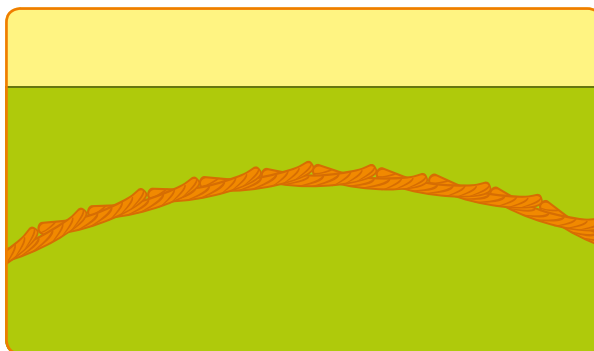

Виворітний бік

Якщо проміжки між швами відсутні, стібки щільно укладатимуться один до одного. Цей різновид шва нагадує машинну строчку. Він так і називається — **шов «строчка»**.

Лицьовий бік

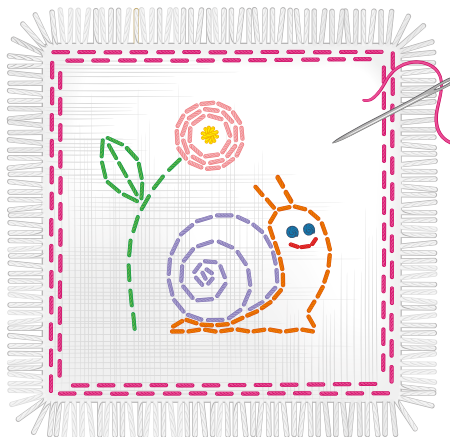
Виворітний бік

Оздоблення серветки швом «назад голку»

Наші помічники:

- аркуш паперу
- олівець
- копіювальний папір
- тканина з полотняним переплетенням 20×20 см
- голка, ножиці
- нитки муліне

Серветку швом «назад голку» оздоблюємо так:

1. На аркуші паперу, що має розмір серветки, зроби ескіз контурного малюнка для вишивки. Ти можеш намалювати квітку, метелика, фрукти, грибочок.

Виконуючи ескіз, стеж за тим, щоб розмір зображення відповідав розміру аркуша.

2. За допомогою копіювального паперу переведи ескіз малюнка на серветку, добери кольори ниток та виший швом «назад голку» або «строчка».

ПАМ'ЯТАЙ про правила безпечної роботи з голкою!

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час доповни оздоблення серветки вишивкою, використовуючи різні кольори ниток.

УЧИМОСЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ РІЗНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ

ПРОЄКТ «НОВОРІЧНА КРАСУНЯ»

Постійною супутницею новорічних свят є вічнозелена красуня ялинка. У наш час використовують як натуральні, так і штучні ялинки. Від штучної немає сміття, її можна використовувати кілька років поспіль, зберігаючи тим самим насадження живих ялинок. Логічно, що темою цього річного проєкту є виготовлення макета штучної ялинки з різних матеріалів.

Минулоріч ви вже навчилися виконувати всі етапи проєкту, працюючи самостійно або в групі. Тепер об'єднайтеся у творчі групи, кожна з яких буде працювати над завданням для пошукової діяльності, а потім виготовляти макети штучних ялинок у різних техніках.

Поясни, які переваги має використання на Новий рік штучної ялинки замість натуральної.

Завдання для пошукової діяльності

Творчі групи:

Дослідники/дослідниці: дізнайтеся, як раніше святкували Новий рік і Різдво в Україні. Коли люди почали прикрашати ялинку на свята? Чим у давнину оздоблювали ялинки, а чим прикрашають сьогодні?

Екологи/екологині: дослідіть, чому важливо виготовляти штучні ялинки замість того, щоб вирубувати справжні.

Технологи/технологині: дізнайтеся, якими техніками можна послуговуватися для виготовлення ялинки власноруч. Які матеріали й інструменти використовують?

Дизайнери/дизайнерки: дізнайтеся, коли ялинки почали прикрашати іграшками. Які традиції оздоблення ялинки існують в інших країнах?

Конструктори/конструкторки: дізнайтеся, як виготовити основу-конус для майбутньої ялинки.

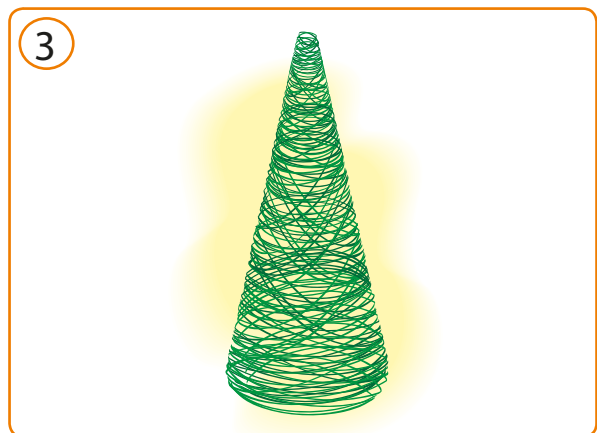
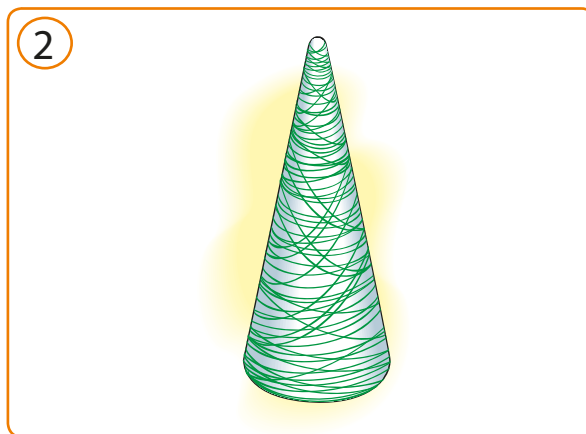
Ялинка з ниток

Наші помічники:

- папір
- поліетиленовий пакет
- ножиці
- клей
- зелені нитки для шиття

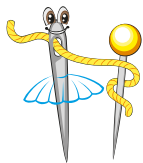
Ялинку робимо так:

1. На паперовий конус натягни зверху поліетиленовий пакет (щоб після висихання клею можна було витягнути конус-основу).
2. Обмотай конус нитками, змащуючи їх клеєм.
- 3–4. Обмотай конус так, щоб залишилось мінімум прозорих проміжків. Дай висохнути. Зніми пакет із конуса. Прикрась ялинку.

Завдання для практичної роботи

Обери техніку, яка тобі до вподоби,
та виготов ялинку.

УВАГА! Працюючи, дотримуйся правил безпечної роботи з інструментами.

Знайди в інтернеті інші ялинки, виготовлені з різних матеріалів, і спробуй їх зробити.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

Презентуйте свої роботи у класі. Можна оформити виставку або показати фото робіт і розповісти, як виконували виріб.

УКРАЇНЬКА НАРОДНА ІГРАШКА

- Дізнаємося про історію української народної іграшки.
- Учимося виготовляти скульптурні зображення тварин з пластиліну, солоного тіста.

ЛІПЛЕННЯ ДИВОВИЖНИХ ТВАРИН

Ліплення — процес створення скульптурного зображення з м'якого пластичного матеріалу з використанням різних способів і прийомів.

Пригадай, які пластичні матеріали використовують у своїх роботах скульптори і скульпторки. Які існують прийоми та способи ліплення?

Чи вмієш ти спостерігати за тваринами? Спробуй зліпити відому тобі тварину, за якою доводилося спостерігати вдома, на вулиці, у зоопарку або на відпочинку, використовуючи конструктивний, пластичний або комбінований спосіб ліплення.

Мідиця мала

Мідиця мала, або невелика землерийка, є одним з найменших ссавців у Європі з довжиною тіла 40–60 мм і вагою 2,4–6,1 г. Це крихітна тварина з видовженою мордочкою і сіро-бурым забарвленням. Мідиці потребують постійного живлення.

На їхніх зубах є наконечники червоного кольору, завдяки яким зуби залишаються твердими і довше служать.

Наші помічники:

- пластилін
- стеки
- мотузка

Яких
ще дивовижних
тварин України
ти знаєш?

Мідицю робимо так:

1. Підготуй дві кульки бежевого кольору та маленьку кульку чорного кольору, моток мотузки.
2. Надай бежевій кульці, більшій за розміром, форму тулуба мідиці за фото.
3. Меншу кульку розкачай у тоненьку качалочку та розділи на чотири рівні частини.
4. Це будуть лапки, надай їм необхідної форми за малюнком.

-
5. Стекою розділи низ лапок на пальчики.
 6. З чорного пластиліну зліпи очі, як намистинки.
 7. Зі світлого пластиліну підготуй деталі для вушок.
 8. Деталі очей та вушок приліпи на голові мідиці.
 9. Приліпи деталі лапок до тулуба.
 10. Наріж мотузку дрібними шматочками та наклеї на тулуб мідиці, як на малюнку.
 11. Відріж шматок мотузки для хвостика та приліпи його ззаду тулуба.

ЛІПЛЕННЯ ФАНТАСТИЧНОЇ ІСТОТИ

Фантазія скульпторів та скульпторок безмежна і може створити найвищадливіші образи надприродних, вигаданих та фантастичних істот. Часто ці образи скульпторам і скульпторкам навіюють явища природи та літературні герої. Напевно, тобі доводилося бачити сухий корч, який би нагадував лісове чудовисько або химерну істоту.

Фонтан дракона в храмі
Кійомідзу-дера, Кіото, Японія

Статуя білого слона в парку
Раджапруек, Чіангмай, Таїланд

Відьми Текля та Мартинка,
Вроцлав, Польща

Будинок із химерами,
Київ, Україна

Пригадай твори, героями та героїнями яких є фантастичні істоти. Як передати вираз та настрій істоти? Які засоби для цього використовують скульптори і скульпторки?

Ліплення лісовичка на основі пляшечки

Наші помічники:

- пляшечка з-під йогурту
- дощечка
- стеки
- пластилін
- серветка

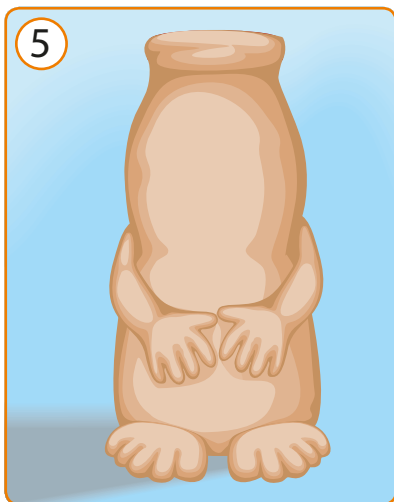
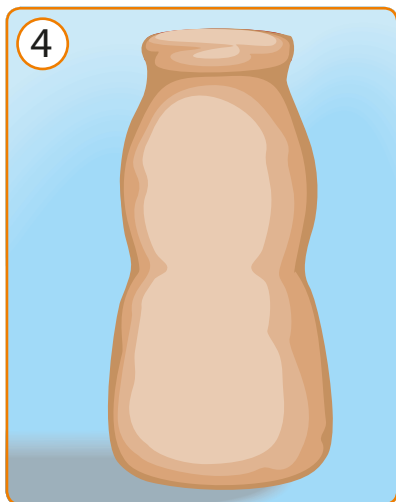
Виліпи казкового лісовичка або іншу фантастичну істоту, використовуючи як основу пляшечку з-під йогурту. Розглянь уважно форму пляшечки та спробуй уявити доброго казкового персонажа.

Казкового лісовичка робимо так:

- 1–3. Скатай із пластиліну декілька товстих качалочок, наліпи їх на нижню частину пляшечки для надання об'єму та примаж.
4. Обліпи всю пляшечку тонким шаром пластиліну.

5–6. Виліпи окремо руки, ноги лісовичка та приєднай їх до тулуба. З кольорового пластиліну скатай качалочки для волосся й бороди та деталі обличчя. Наліпи їх на голову лісовичка. Виліпи капелюшок лісовичку у вигляді шапинки мухомора.

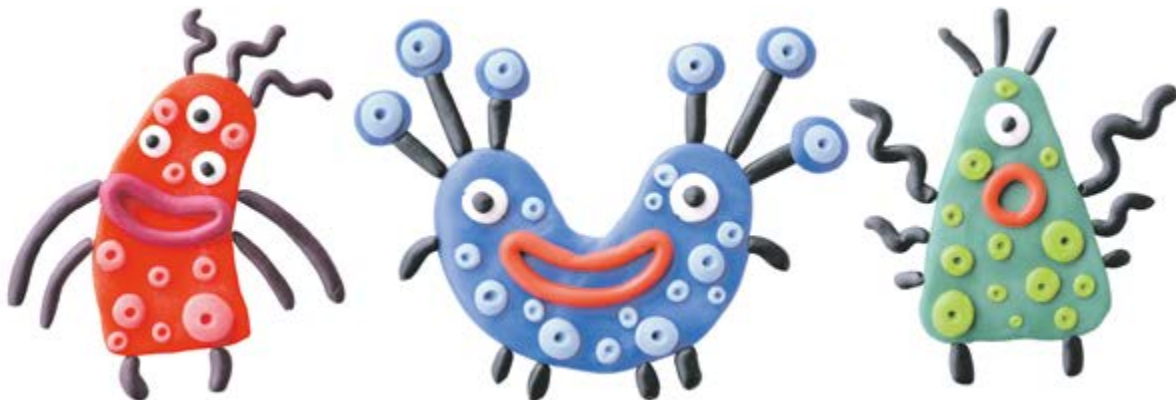

ТВОРИМО КРАСУ

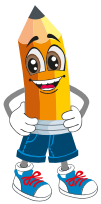
Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час придумай казку, героями якої є фантастичні істоти, і створи їх.

НАРОДНА ІГРАШКА

Ти вже знаєш, що найдавнішим видом декоративно-прикладного мистецтва є гончарство.

Пригадай, де розташовані основні осередки гончарного мистецтва в Україні. Які керамічні вироби, крім посуду, виготовляли гончарі та гончарки?

Дитяча іграшка — зображення півника чи баранчика, створене нестримною фантазією народного майстра, майстрині — неповторна перлина, що визначає народну уяву.

У давні часи люди робили різні фігурки з глини, прикрашали їх візерунками, обліплювали зерном і кидали у вогонь. Навколо вогнища вони виконували танці, присвячені Матері-Землі. Після виконання цього урочистого дійства, що мало сприяти багатому врожаю, обпалені глиняні фігурки віддавали для забави дітям. Так з'явилися перші керамічні іграшки.

Поглянь на ці витвори українського гончарного мистецтва. Вони виблискують яскравими барвами, приваблюють своїми простими формами.

Народні майстри і майстрині не прагнули точно відтворити тварин, а створювали декоративні образи: у коників, баранців

та оленів на ногах немає копит, у них вигадливі гриви, морди, хвости. Майстри і майстрині надавали декоративності, казковості створюваним образам шляхом перебільшення або зменшення деяких частин тіла іграшки та використанням візерунків незвичайних кольорів. У справжніх тварин немає оздоблення у вигляді орнаменту.

Знайди в інтернеті інформацію про гончарні осередки України та майстрів-гончарів, які виготовляють народні іграшки з глини.

Ліплення за мотивами народних іграшок

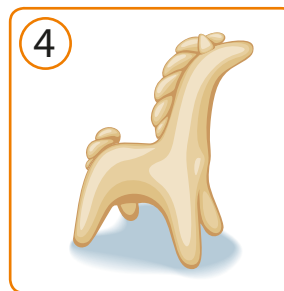
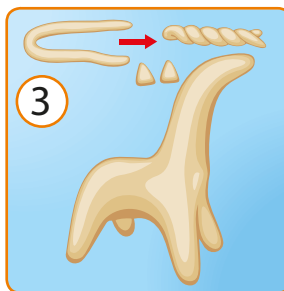
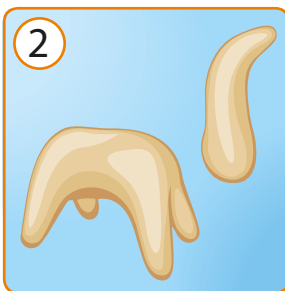
Наші помічники:

- дощечка
- стеки
- пластилін

Декоративний образ коника
або баранчика робимо так:

1. Розділи шматочок пластиліну на дві частини: більшу і меншу. Із більшого шматка скатай тулуб. Надріж його з обох боків стекою та витягни з тулуба ніжки.
2. Із меншого шматка скатай стовпчик, виліпи з нього шию і голову. З'єднай шию з тулубом примазуванням.
3. Залежно від образу виліпи вухка, гриву, ріжки, хвостик і копитця.
4. Прикрась або оздоб образ ліпним декором або продрюпуванням.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час виліпи декоративного птаха та розпиши його гуашшю, попередньо покривши борошном.

Свищик

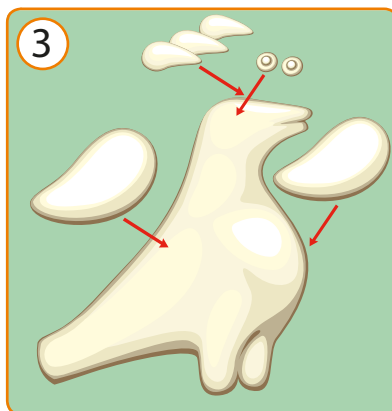
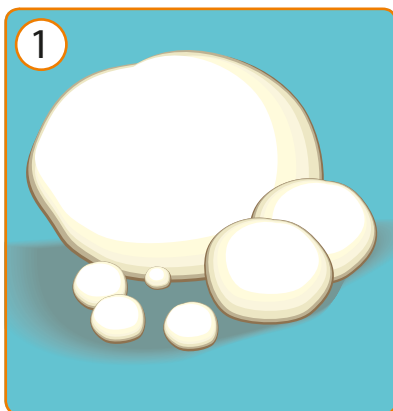
Наші помічники:

- солоне тісто
- стеки
- фарби
- пензлик

Свищика робимо так:

1. Солоне тісто розділи на окремі частини, як на малюнку.
2. Виліпи необхідні деталі для пташки.
- 3–4. З'єднай деталі між собою.
5. Пофарбуй пташку в коричневий колір.
6. Гребінець пофарбуй червоним. Розмалюй пташку за власним смаком.

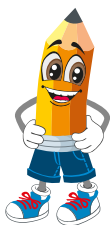

УЧИМОСЯ ПРАЦЮВАТИ З НИТКАМИ

- Плетіння з ниток. Способи плетіння в три нитки.
- Навчимося виготовляти ляльку-мотанку.
- Дізнаємося, що таке скрапбукінг. Навчимося виготовляти скрапбук.

ПЛЕТІННЯ ФЕНІЧКИ

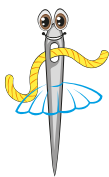
Фенічки — це плетені вручну браслети з різноманітних ниток, шкіри, бісеру, стрічок та іншої, часом досить несподіваної, фурнітури.

Назва виробу походить з англійської мови й означає «річ» або «штучка». У наш час фенічки використовують як прикраси.

Насправді ж спочатку в них були свій символічний зміст, старовинна історія та значення. Уперше фенічки з'явилися у племені індіанців і були символом дружби, єдності та довіри. У наш час фенічки плетуть із бісеру, шнурів, стрічок, ниток муліне.

Способів і візерунків плетіння фенічок існує безліч, усе залежить від матеріалу, візерунка й ширини майбутнього виробу.

Щоб зробити будь-яку фенічку,
треба дотримуватися певних правил.

1. Потрібно підготувати інструменти й матеріал: відповідні різнокольорові нитки, шпильки, ножиці.
2. Головним правилом для створення фенічок є те, що кількість задіяних ниток має бути парною. Щоб готовий виріб був достатньої товщини, бажано використовувати не менше восьми ниток.
3. Важливою є і довжина ниток: зазвичай для браслета беруть нитки завдовжки 1 м або ж перевищують його майбутню довжину в 4 рази.

Знайди в інтернеті інформацію, чому фенічки називають «браслетами дружби».

Плетіння у три пасма

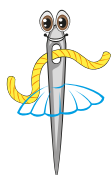
Наші помічники:

- скотч
- ножиці
- шнур для плетіння трьох кольорів
(для паска — 1 м, для браслета — 30 см)

Браслет робимо так:

1. Вирівняй кінці ниток. Зроби вузлик на відстані 5 см від кінця. Приклей вузлик до столу скотчем.
2. 1) Розділи пасма. Візьми ліве пасмо в ліву руку, між великим і вказівним пальцями, нитку праворуч візьми правою рукою. 2) Піддінь середнє пасмо середнім пальцем правої руки. Коли будеш плести, середня нитка буде переміщуватися між середніми пальцями лівої й правої руки. 3) Перекинь праве пасмо в центр, поверх того, що перебуває посередині.
3. Піддінь нове середнє пасмо середнім пальцем лівої руки. Перекинь ліве пасмо в центр.
4. Продовжуй міняти крайні пасма місцями з центральним, поки не закінчиться нитка.
5. Закріпи кінець вузликом.

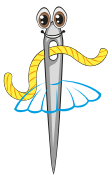

У вільний час сплети браслет зі шнурів у два пасма.

ЛЯЛЬКА-МОТАНКА

Лялька-мотанка (або вузликова лялька) є прадавнім оберегом.

Перша лялька-мотанка була виготовлена понад 5 тисяч років тому. Це була не просто іграшка. Уважалося, що вона захищала людину від неприємностей та бід. Ляльку часто використовували в обрядах. Під час виготовлення обрядової ляльки в неї вплітали все те, від чого людина хотіла позбутися (біди, хвороби), і спалювали на вогнищі або топили у воді.

Мотанка відрізняється від звичайної іграшки відсутністю обличчя. За уявленнями наших пращурів, через обличчя в ляльку вселяється душа. А душа може бути і доброю, і поганою.

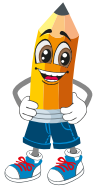
Виготовляли ляльки-мотанки з натуральних матеріалів (сіна, соломи, тканини, трави, сухого листя, насіння, зерна тощо).

Прикрашали мотанку народними орнаментами та вишивкою. Народ вірив, що в мотанці перебуває дух предків і що вона може передавати досвід із покоління в покоління. Українці вважали, що цей символ приносить їм багатство й успіх.

Знайди в інтернеті інформацію, чому в народній традиції ляльки-мотанки мали за обереги. Від чого вони захищали?

Секрети виготовлення ляльок передавалися в родині від матері до дочки.

Коли дівчина виходила заміж, мати дарувала їй ляльку-мотанку як оберіг для нової домівки. Хворій дитині давали пограти з лялькою, після чого іграшку знищували. У народі вірили, що вона вбере в себе дитячу недугу. Коли дитина виросла, її місце в колисці займала лялька. Вона охороняла це місце від нечистої сили до народження наступної дитини. На Різдво виготовляли спеціальних ляльок із зерна. Вони символізували добрий урожай.

Навіщо в давнину виготовляли мотанки? Які матеріали використовували для плетіння мотанок? Чим оздоблювали цих ляльок?

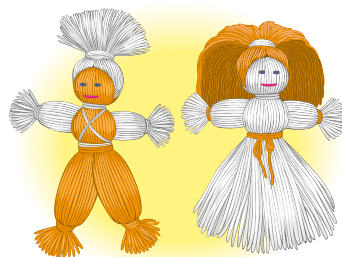

Виготовлення ляльки-мотанки

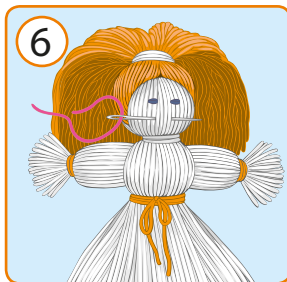
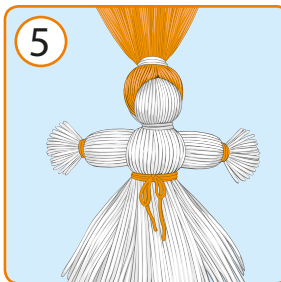
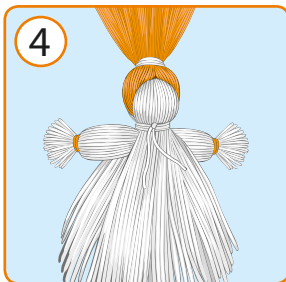
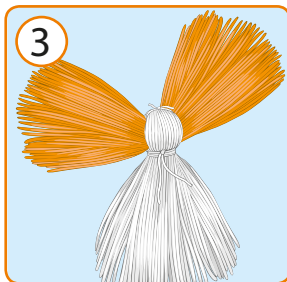
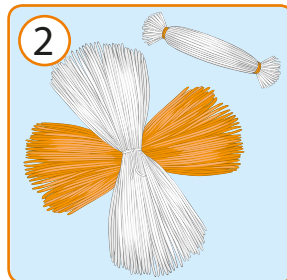
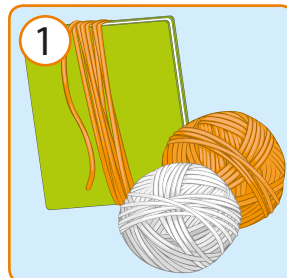
Наші помічники:

- нитки для в'язання
- листівка або картон

Ляльку-мотанку робимо так:

1. Для основи ляльки намотуй нитки на листівку або цупкий картон доти, поки пучок не стане товстим, як показано на малюнку.
2. Зніми основу з листівки, перев'яжи посередині. Для ручок намотай трохи менше ниток і утвори долоньки.
3. Наміть голову, перев'яжи лінію шиї ниткою.
- 4–6. З'єднай тулуб і ручки разом. Закріпи ниткою на лінії поясу. Розріж нитки знизу. Сформує сукню або ніжки.

Знайди в інтернеті інші варіанти мотанок і спробуй їх зробити.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час додай до нитяної ляльки волосся й обличчя з тканини, як показано на малюнку вгорі.

ВИГОТОВЛЯЄМО СКРАПБУК

Скрапбукінг — це вид рукодільного мистецтва, що полягає у створенні та оформленні тематичних фотоальбомів, листівок, щоденників, кулінарних книг тощо за допомогою фотографій, вирізок, записок та декоративних елементів.

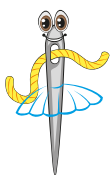
Назва походить від англійських слів «*scrap*» (вирізка) та «*book*» (книга), що дослівно означає «книга з вирізок».

Скрапбукінг — це комбінований вид творчості, де під час створення виробу можна використовувати будь-які інші техніки рукоділля: аплікації, квілінг, оригамі, вишивання, різноманітні елементи шиття та в'язання.

Основна ідея скрапбукінгу — зберегти фотографії та інші речі про якісь події на тривалий термін для майбутніх поколінь.

Завдяки скрапбукінгу можна власноруч створити красивий альбом або сторінку пам'яті, у якій зберігатимуться фотографії та цікаві дрібниці про важливі події.

Скрапбукінг може стати чудовим хобі, а також способом створення унікальних подарунків.

Знайди в інтернеті інформацію, чому скрапбукінг називають «мистецтвом зберігати спогади». Коли це мистецтво з'явилося в Україні?

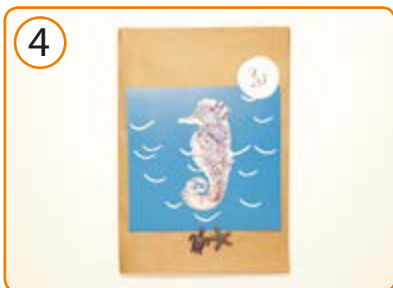
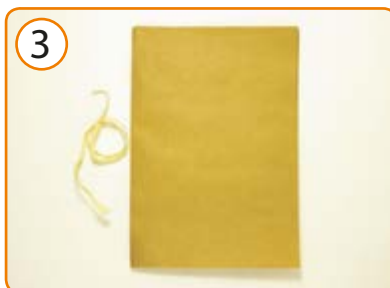
Виготовлення скрапбука

Наші помічники:

- кольоровий папір
- крафтовий папір
- нитки
- ножиці
- клей
- декоративні елементи

Скрапбук робимо так:

1. Підготуй чотири аркуші крафтового або двостороннього кольорового паперу.
2. Підготуй матеріали для декору на власний смак.
3. Склади чотири аркуші паперу навпіл і підготуй нитку для скріплення.
4. На обкладинку наклей готову ілюстрацію або намалюй, доповни елементами декору.
5. Розгорни свій скрапбук і задекоруй перший розворот.
6. За допомогою діркопробивача й нитки скріпи скрапбук.

Цей скрапбук можеш використати для збереження фото або подарувати близьким.

СТВОРЕННЯ ОБ'ЄМНИХ ВИРОБІВ

- Дізнаємося про створення виробів із дроту та бісеру.
- Учимось працювати зі штучними матеріалами.
- Опановуємо способи бісероплетіння і створення об'ємних виробів із дроту та бісеру.

ОБ'ЄМНІ ВИРОБИ З ДРОТУ

З чого виготовляють дріт? Для виготовлення яких виробів його використовують? Які властивості він має?

Розглянь уважно зразки дроту, зображені на фото або запропоновані вчителем / учителькою, та досліди їхні властивості.

Дріт може бути товстим і тонким, пружним і гнучким, «голим» і вкритим ізоляцією.

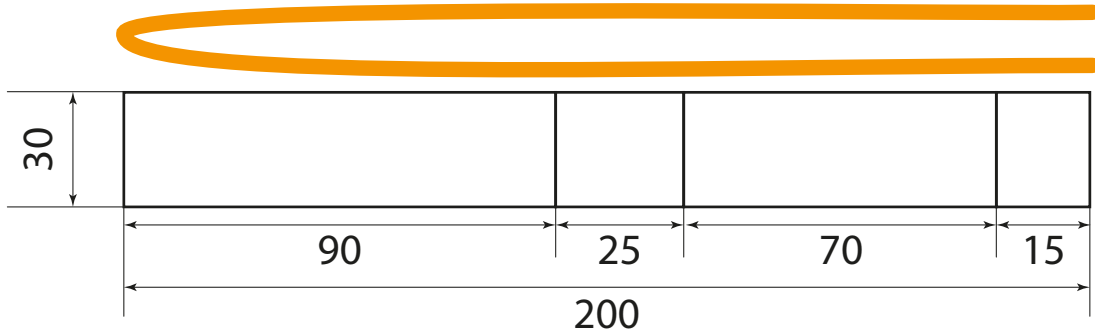

Розглянь уважно фото виробів. Якими властивостями дроту скористалися майстри і майстрині під час виготовлення виробів?

Виготов для своїх друзів і подруг кумедних чоловічків із дроту. Пригадай пропорції фігури людини та приготуй шаблон-мірку з картону за креслеником.

Ця мірка допоможе тобі розмістити частини тіла пропорційно. Під час роботи з дротом дотримуйся правил безпечної роботи.

Ескіз шаблону-мірки

Кумедні чоловічки з дроту

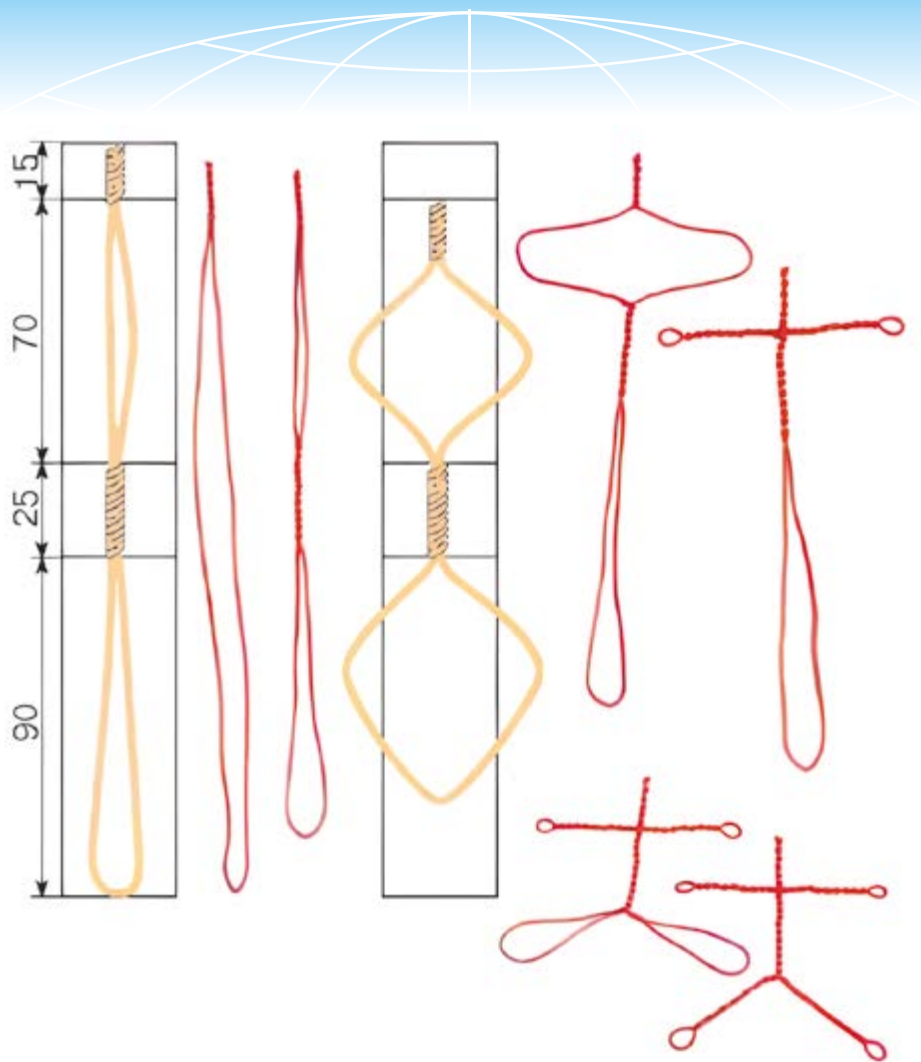
Наші помічники:

- тонкий мідний дріт, укритий ізоляцією
- ножиці
- кольоровий пластилін

Кумедних чоловічків із дроту робимо так:

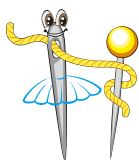
1. Зроби заготовку з дроту за шаблоном-міркою, зігнувши його навпіл.
2. Відміряй за шаблоном-міркою від вільних кінців дроту довжину шиї (15 мм) та поверни кінці декілька разів ліворуч.
3. Відміряй довжину рук (70 мм) та знову поверни дріт.
4. Відміряй довжину тулуба (25 мм) та скрути спіраллю. Перевір за шаблоном-міркою розміри частин фігури.
5. Подвійний дріт для рук розтягни в сторони, закрути, залишивши на кінцях петлі для долонь.

6. Так само розтягни в сторони подвійний дріт для ніг і закрути його, залишивши на кінцях петлі для стоп.
7. Зліпи з пластиліну голову, оформи обличчя, зачіску. Приєднай голову до тулуба. Зліпи взуття та прикріпи його. Надай фігурці певної пози та руху.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час виготов із дроту фігурки тварин. Подумай, що потрібно змінити в заготовці.

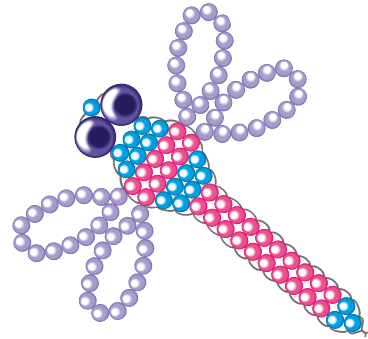
БІСЕРОПЛЕТІННЯ

Яскрава бабка

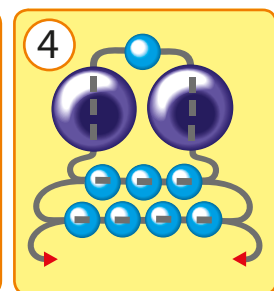
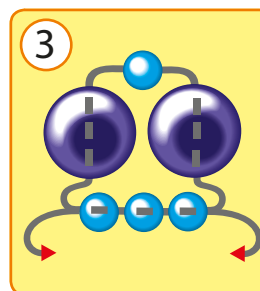
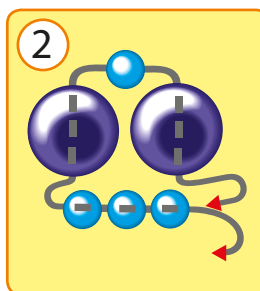
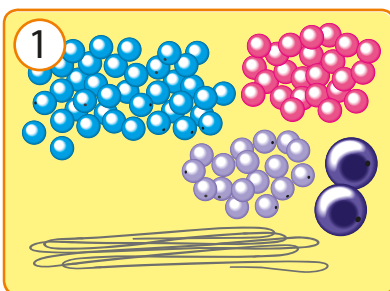
Наші помічники:

- дріт для бісеру (діаметр 0,2 мм, довжина 50 см)
- бісер трьох кольорів
- 2 намистини

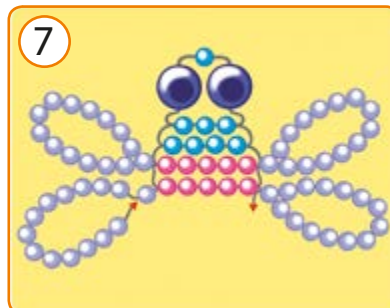
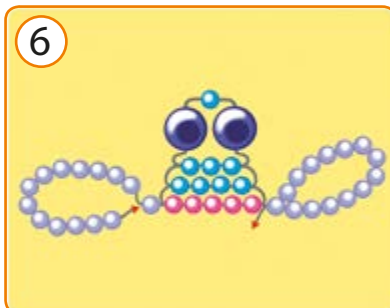
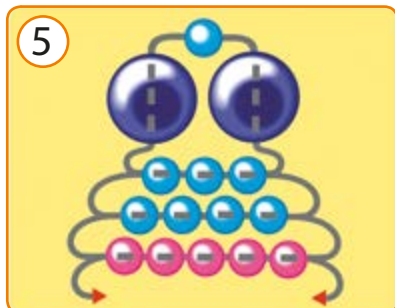
Яскраву бабку робимо так:

1. Підготуй для роботи дріт завдовжки 50 см, бісер двох кольорів для тулуба та іншого кольору для крил, намистини для очей.
- 2–3. Для 1-го ряду наberi на дріт 1 намистину, 1 бісерину, знову 1 намистину та ще 3 бісерини того самого кольору. Розмісти їх на середині дроту. Пропусти порожній кінець дроту крізь 3 бісерини і затягни дріт. Ти отримаєш два перші ряди плетіння. Будь обережним/обережною під час роботи з дротом!
4. Для 3-го ряду наberi на один із кінців дроту 4 бісеринки та пропусти крізь них інший кінець дроту.

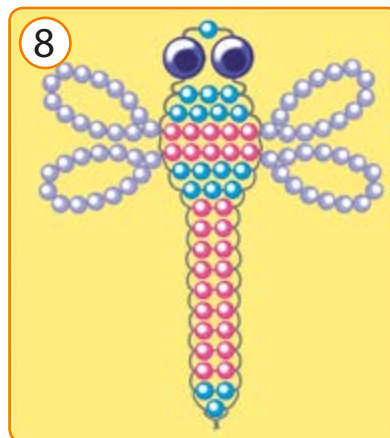
5. Для 4-го ряду наberi 5 бісеринок і повтори попередню дію.
6. Для більших крил бабки наberi на кожен кінець дроту по 14 бісеринок іншого кольору. Потім пропусти кожен із кінців дроту крізь бісеринку, ближчу до тулуба бабки, з кожного боку. Затягни дріт й отримаєш передню пару крил.

7. Для 5-го ряду тулуба нанижи 5 бісеринок та закріпи їх, протягнувши вільний кінець дроту. Продовжуй нанизувати другу пару крил бабки. Роби їх аналогічно першому.

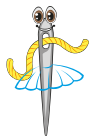
8. Крила готові, тепер заверши плетіння тулуба. Для 6-го ряду наberi 4 бісерини, а далі продовжуй за схемою:
7-й ряд — 3 бісерини;
8–17-й ряди — по 2 бісерини;
18-й ряд — одна бісерина.

Після завершення закріпи дріт: один із кінців дроту пропусти кризь передостанній ряд бісеринок. Потім скрути разом обидва кінці дроту та обріж їх.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час спробуй сплести крокодила.

Знайди в інтернеті інформацію про те, з яких матеріалів в давнину виготовляли намистини. Навіщо майстри і майстрині використовували бісер?

РОБОТА ІЗ СУЧАСНИМИ ШТУЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

Поліетилен, пластмаса, поролон, синтепон — це штучні або синтетичні матеріали, тобто створені людиною за допомогою хімії.

Хімія — наука про властивості, зміни і перетворення одних речовин в інші.

Вироби зі штучних матеріалів

Штучні матеріали мають властивості, відсутні у природних, натуральних матеріалів. Хіміки придумують способи створення дуже міцних або ж пружних, гнучких матеріалів. Одні матеріали, отримані хімічним шляхом, не пропускають воду, інші — не горять у вогні.

Для отримання штучних матеріалів потрібна природна сировина. За допомогою хімічних процесів ця сировина перетворюється в нові, раніше не відомі матеріали.

Найчастіше такою сировиною є нафта. Речовини, отримані з нафти, замінюють тепер і скло, і камінь, і метал, і вовну, і бавовну.

Знайди в інтернеті інформацію про нові екоматеріали 21 століття. Які переваги та недоліки мають штучні матеріали?

Пластмаса має важливу властивість — вона не проводить електричний струм. Тому її використовують для покриття електричних дротів спеціальною оболонкою. Така оболонка захищає людей і тварин від ураження електричним струмом.

Синтетичні матеріали — це матеріали, яких не існує в природі, вони створені людиною з різних речовин. Із синтетичних матеріалів виготовляють одяг, іграшки, пляшки, пакети та багато інших корисних речей.

Розглянь зображення. Які вироби виготовлено із синтетичних матеріалів? Наведи інші приклади синтетичних матеріалів.

Іграшки зі штучних матеріалів

Щодня ти маєш справу з безліччю штучних матеріалів, які ми викидаємо. Якщо трішки пофантазувати, їх легко можна перетворити на сувеніри та іграшки.

Наші помічники:

- одноразовий посуд
- кольоровий папір або картон
- матеріали для оздоблення
- ножиці
- клей
- серветка

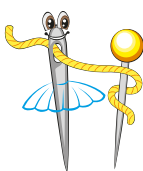
Іграшку зі штучних матеріалів робимо так:

1. Ураховуючи колір матеріалу, придумавай іграшку, яку будеш виготовляти. З'єднуючи деталі між собою, використовуй пластилін і клей.
2. Із кольорового картону виріж ніжки — підставку, дотримуючись правил безпечної роботи. Оздоб іграшку деталями, скориставшись кольоровим папером.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час, використовуючи одноразові тарілки, ложки, виделки, виготов композиції із зображенням тварин.

СПОСОБИ ХУДОЖНЬОГО ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ

- Дізнаємося про техніку виконання пап'є-маше.
- Навчимося виготовляти вироби з пап'є-маше.
- Ознайомимося зі способами оздоблення виробів.
- Проєкт «Декорування великодніх яєць».
- Виготовлення та оздоблення рамки для фото.

ПОСУД У ТЕХНІЦІ ПАП'Є-МАШЕ

Пап'є-маше — паперова маса з клеючими речовинами й наповнювачами. За способом створення виробів пап'є-маше нагадує ліплення. Але вироби моделюють не з глини або пластиліну, а з так званого «паперового тіста». Основою для створення такого незвичного матеріалу є старі газети або будь-який м'який папір.

Виробництво предметів за допомогою технології пап'є-маше спочатку виникло в Китаї, але широкого застосування і популярності воно вже набуло у Франції. Саме французи дали і назву цій техніці, що в перекладі означає «зібганий або пережований папір». І якщо китайці користувалися технікою для того, щоб виготовляти обладунки і шоломи, то французи за допомогою пап'є-маше створювали статуетки, ляльки, маски і навіть меблі.

У наш час пап'є-маше широко застосовують для виготовлення муляжів (моделей предметів), масок, навчальних наочних матеріалів, іграшок, у театрі — для виготовлення ляльок і бутфорії (замінників предметів).

Народні майстри і майстрині роблять із пап'є-маше побутові дрібнички — скриньки, прикраси тощо.

Яку техніку називають пап'є-маше? Навіщо майстри і майстрині застосовують цю техніку?

Поради майстрів і майстринь

1. Під час виготовлення виробів із пап'є-маше використовують клей ПВА, який попередньо розводять водою.
2. Для основи пап'є-маше використовують склянки, тарілки, блюдця, інші предмети. Якщо для виробу з пап'є-маше потрібна неправильна форма, то її ліплять із пластиліну.
3. Для пап'є-маше підходять писальний папір і газети. Папір необхідно рвати руками та наклеювати, чергуючи шари писального і газетного паперу.

Посуд у техніці пап'є-маше

Наші помічники:

- газети
- писальний папір
- посуд (блюдце)
- клейонка
- пензлик
- клей ПВА
- серветка
- рідке мило
- гуашеві фарби
- палітра

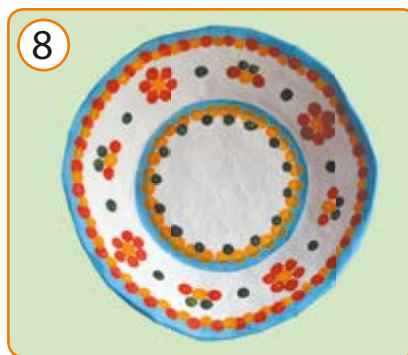

Посуд у техніці пап'є-маше робимо так:

1. Поклади блюдце на стіл догори дном і змасти рідким милом для того, щоб готова саморобна річ потім легко відсталала від посуду.
2. Газету порви на дрібні шматки та замочи у воді. Кожен шматок приклади до посуду, починаючи із середини і просуваючись до країв. Шматки паперу злегка накладай один на одного. Отримаєш перший шар.
3. Для наступного шару так само порви писальний папір і замочи його. Змасти клеєм газетний шар і продовжуй накладати зволожені шматки писального паперу. Таке чергування шарів паперу допоможе тобі уникнути пропусків. Після того як буде наклеєно п'ять шарів, залиш роботу і дай їй просохнути.

-
4. Потім знову наклеї кілька шарів, чергуючи газетний і писальний папір, і знову дай змогу просохнути. І так кілька разів. Після того як останній шар просохне, відокрем від посуду виріб.
 5. Обклей заготовку шматочками білого писального паперу.
 6. Дай просохнути і ножицями підрівняй краї, обклей їх, як показано на фото.
 - 7–8. Нанеси кілька шарів білої гуаші. Коли посуд висохне, розпиши його гуашевими фарбами.

Знайди в інтернеті вироби, які виготовлено в техніці пап'є-маше. Обери один із них та спробуй зробити самостійно.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час разом із дорослими покрій готовий виріб лаком.

ПРОЄКТ «ДЕКОРУВАННЯ ВЕЛИКОДНІХ ЯЄЦЬ»

Ще з давніх часів одним із головних великодніх атрибутів уважалися фарбовані яйця. Саме вони є символом оновлення, тому яйця для писанок не варили, зберігаючи в них зародки життя.

Спочатку великодні яйця робили лише червоними. Пізніше їх стали розфарбовувати в різні кольори, малювати на них пейзажі, символічні знаки, писати вислови тощо. Виготовляли писанку обов'язково в гарному настрої, щоб наділити її світлом, добром, позитивною енергетикою.

Традиція дарувати одне одному прикрашені яйця на Великдень популярна в усьому світі й досі. Декор великодніх яєць власноруч — чудовий спосіб і можливість проявити свої творчі здібності. Ця справа подарує багато приємних емоцій.

Прикрашати яйця можна як за старовинними технологіями, так і на сучасний лад.

Що символізують великодні яйця? Як ти поясниш традицію обмінюватися прикрашеними яйцями на Великдень?

Завдання для пошукової діяльності

Дослідники / дослідниці. Дізнайтеся, коли в Україні вперше почали декорувати яйця до свята Великодня. Які матеріали для цього використовували?

Технологи / технологині. Дізнайтеся, якими відомими вам техніками можна оздобити макет яйця. Які матеріали та інструменти для цього потрібні?

Країнознавці / країнознавчині. Дізнайтеся, які існують традиції прикрашення великодніх яєць в інших країнах. Які технології для цього використовують?

Фотографи / фотографині. Дізнайтеся, як можна оформити композиції з великодніх яєць. Оприлюдніть свою роботу у вигляді фоторепортажу, фотовиставки, презентації.

Завдання для практичної роботи

Обери техніку, яка тобі найбільше подобається, та прикрась великодні яйця.

Декорування стрічками

Якщо пов'язати на яйця яскраві різнокольорові атласні стрічки, вони відразу набувають святкового вигляду. Фарбувати такі яйця не обов'язково. Відріж атласну стрічку довільної довжини (щоб зручно було обмотати яйце та зав'язати бантик). Щоб тоненька стрічка не сповзала, варто в кількох місцях закріпити її клеєм. Замість стрічок можна використовувати будь-яку тасьму чи мереживо.

Декорування в кольорових мішечках

Можна загорнути яйця в різнокольоровий папір. Візьми квадрати гофрованого кольорового паперу. Загорни кожне яйце в паперовий квадрат, зав'яжи зверху атласною стрічкою. Замість кольорового паперу можна використовувати тканину. Особливо гарний вигляд матимуть великодні яйця, загорнуті в мереживо. Обирай папір і тканину яскравих кольорів.

Декорування нитками

Це декорування схоже на оздоблення яєць стрічкою, тільки ниткою потрібно обгорнути більшу площу яйця. Візьми різнокольорові нитки та намотай на заздалегідь змащене клеєм яйце. Достатньо буде обмотати тільки серединку.

Декорування «смайлик»

Можна використати нефарбовані яйця. Для роботи знадобляться маркери різних кольорів. Візьми яйця та намалюй на них різні смайлики. Можна доповнити смайлики стрічками, намистинками.

Декорування «маскарад»

За бажанням можна приклеїти до яєць блискітки або на-мистинки чи обклеїти їх конфеті. Для цього необхідно змастити яйце клеєм, обваляти в конфеті, почекати, поки висохне клей, і струсити неприклеєні конфеті. За потреби обклеювання можна повторити.

ХУДОЖНЄ ОЗДОБЛЕННЯ ТА ДИЗАЙН

Людина здавна прикрашає все, що її оточує. Вона оздоблює предмети побуту, одяг, житло, використовуючи для цього різноманітні матеріали та техніки. Предмети, створені людиною, приваблюють своєю зручністю, формою, художнім оздобленням (прикрашанням), а ще кажуть — **дизайном**. Зрозуміло, що дизайн — це ширше поняття, ніж художнє оздоблення.

У наш час нові сучасні вироби створюють люди різних професій: *технологи і технологині, конструктори і конструкторки, дизайнери і дизайнерки*. Ти вже знаєш, що дизайн — це проєкт, малюнок, вид.

Які способи художнього оздоблення виробів ти знаєш?

Рамка для фото, зроблена власноруч, — чудовий подарунок рідним або друзям до свята. Виготовлення рамок для фотографій — це творчий процес, який дає змогу проявити фантазію та втілити власні ідеї. Для художнього оздоблення можна використати штучні або засушені квіти, камінці, мушлі, бісер, намистини, крупу, кавові зерна, гудзики, шпалери, газетні або журнальні аркуші, серветки, шкарлупу від горіхів, тканину різної фактури, мереживо, глиняні деталі, елементи в техніці квілінг тощо. Тобто все, що є попідруч, може знадобитися.

Рамка — це не просто обрамлення фото. Вона може стати важливим елементом в інтер'єрі, тому добирати її треба ретельно. Особливу увагу слід звертати на ширину та кольори оздоблення рамки.

Навіщо використовують фоторамки? Якими матеріалами можна оздоблювати рамки для фотографій?

Виготовлення та оздоблення рамки для фото

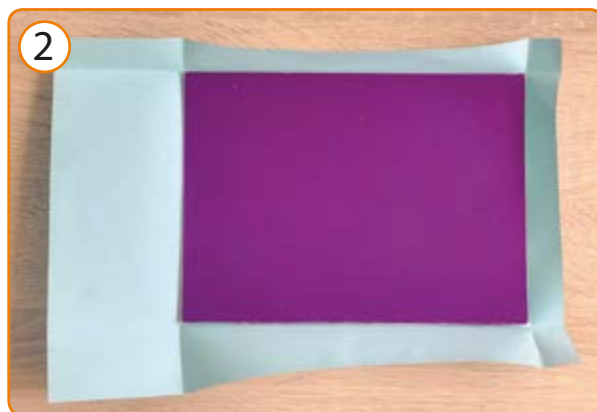
Наші помічники:

- кольоровий картон А5
- кольоровий папір
- фотографія
- олівець
- лінійка
- ножиці
- клей ПВА
- пензлик
- серветка
- 4 палички для морозива
- фломастери
- діркопробивач
- мотузка
- фольга

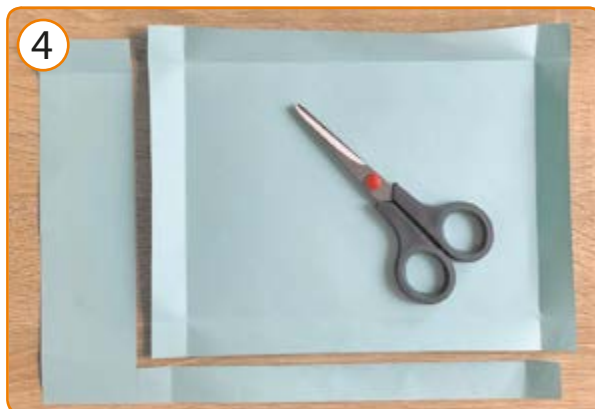
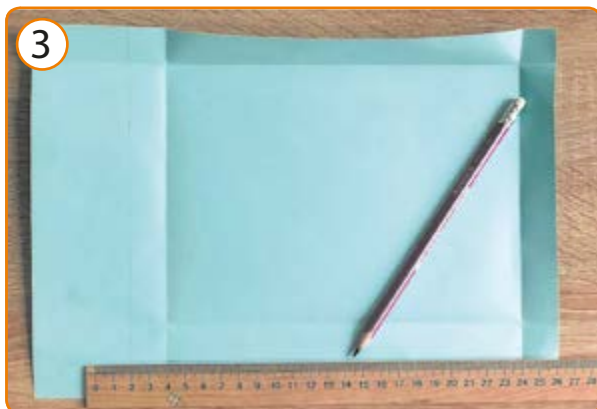

Фоторамку виготовляємо та оздоблюємо так:

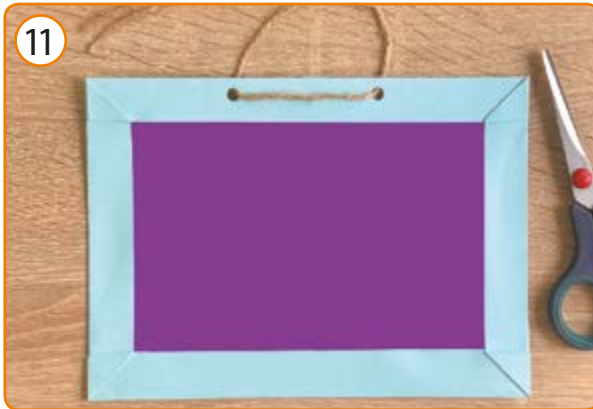
- 1–2. Аркуш картону (15×21 см) поклади на кольоровий папір формату А4 горизонтально так, щоб зверху та праворуч папір виступав за картон на 2 см. Зроби розмітку паперу, обігнувши картон зусібіч, як показано на фото.
- 3–4. Зніми картон із паперу та відміряй від лівого і нижнього згинів по 2 см, як показано на фото. Виріж прямокутник по намічених лініях.
5. Змасти клеєм частини паперу до згинів, приклей до картону, загнувши кути.

- 6–8. На паличках для морозива олівцем з одного боку намалюй стрижень олівця, а з іншого — смужки. Ножицями обріж краї паличок. Фломастерами розфарбуй виготовлені олівці.
9. З фольги виріж смужки та приклей їх на олівці.
10. У верхній частині рамки зроби діркопробивачем два отвори.

11. Продінь у них мотузку та зав'яжи вузлик.
12. З кожного боку рамки приклей олівець. Устав у рамку фото спільноти класу.

Знайди в інтернеті варіанти оздоблення фоторамки різними матеріалами. Спробуй оздобити рамку власноруч.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час придумай варіанти дизайнерської фоторамки, поділись ідеями з однокласниками й однокласницями.

ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

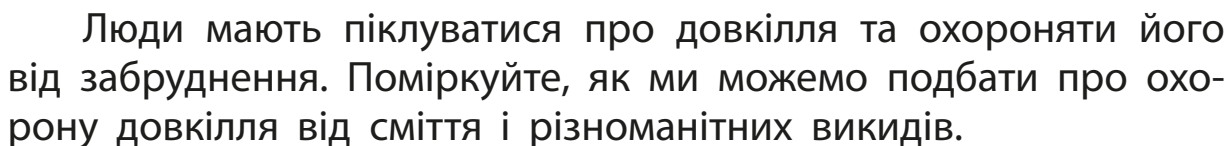
**Доброчинна діяльність, або
благодійність**, — це добровільна,
безкорислива допомога тим, хто її потребує.

Благодійність може проявлятися у вигляді надання коштів, майна, продуктів харчування, одягу, ліків, безоплатних послуг, підтримання освітніх, медичних та соціальних проєктів.

Прикладами благодійності можуть бути допомога людям, які постраждали від стихійних лих, воєнних дій або інших надзвичайних ситуацій; організація волонтерських акцій та зборів коштів на благодійні потреби; підтримання дитячих будинків, будинків для людей похилого віку тощо.

Які приклади доброчинної діяльності ти можеш навести?
У яких волонтерських акціях доводилося брати участь
тобі та твоїм близьким?

1. Визначте тему й мету стіннівки. Знайдіть цікаві факти та ілюстрації.
2. Кожна група — це мініредакція, яка буде створювати свій матеріал до спільної класної стіннівки. Пригадайте назви матеріалів, з яких можна виготовити шкільну газету, та техніки її оздоблення.
3. Попрацюйте в групах. Розробіть загальну структуру газети, зокрема: назву, гасло та можливу розмітку рубрик.
4. Оберіть назви кількох цікавих рубрик для своєї майбутньої газети з метою визначення змісту інформації.
5. Доберіть одну статтю для кожної рубрики, яку б ви хотіли розмістити у своїй газеті.
6. Зробіть ескіз своєї рубрики на аркуші паперу.
7. Розподіліть обов'язки в групі, виберіть матеріали, необхідні для роботи, та створіть свою рубрику для спільної стіннівки.
8. Афішуюте авторські проекти.

ОПАНОВУЄМО РІЗНІ ТИПИ ТА ВИДИ ПРОФЕСІЙ

- Дізнаємося, що означає слово «професія».
- З'ясуємо детальніше про різні типи та види професій.
- Зустрінемося з представниками і представницями різних професій.
- Визначимо умови їхньої праці та їхні професійні якості.

СВІТ ПРОФЕСІЙ

У нашій країні працюють мільйони людей різних професій. Усе, що нас оточує, — будинки, фабрики й заводи, автомобілі й електровози, літаки й кораблі, мости й дороги — зроблено руками людини. Ба більше, люди ще лікують, навчають, малюють картини, створюють скульптури, пишуть книги, знімають кіно, займаються науковою роботою тощо. Тобто кожна людина має професію.

Професія — це певний вид трудової діяльності, який потребує спеціальних теоретичних знань та практичних навичок.

У кожної дорослої людини є професія. Професією називають справу, якою займаються щодня, корисну для інших людей. Кожної професії необхідно навчатися, бо всі вони мають свої особливості. Наприклад: скрипаль чи скрипалька має знати музичну грамоту, щоб гарно, майстерно грати на своєму інструменті.

Дуже важливо, щоб робота подобалась і припала до душі людині, тільки тоді можна стати справжнім майстром і справжньою майстринею своєї справи.

Професій дуже багато, і всі вони важливі. Серед них є такі, які люди особливо цінують і поважають.

Назви, які з професій належать до розумової, фізичної та творчої праці.

журналіст / журналістка
інженер / інженерка
музикант / музикантка
водій / водійка
будівельник / будівельниця
співак / співачка

Розумова

Творча

Фізична

електрик / електрикня
комбайнер / комбайнерка
актор / акторка
продавець / продавчиня
балерина / артист балету
бухгалтер / бухгалтерка

Знаряддя праці

Знаряддя праці — це речі, за допомогою яких людина працює. До них належать інструменти, механізми та машини.

У кожній професії використовуються свої інструменти. Для деяких необхідні дуже складні механізми. Наприклад: льотчикові / льотчиці — літак, морякові / морячці — корабель, а трактористові / трактористці — трактор.

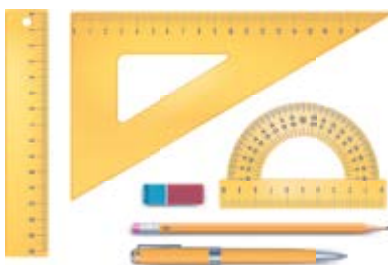
Назви, які знаряддя потрібні для роботи будівельників / будівельниці, музикантові / музикантці та учителеві / учительці.

Будівельник / будівельниця

Музикант / музикантка

Учитель / учителька

Зміни у світі професій

Світ навколо нас постійно змінюється. У людей виникають нові потреби, відбувається розвиток технологій. Деякі старі професії із часом зникають, натомість з'являються нові, які потрібні сучасному суспільству.

Так, необхідна в давнину професія коваля тепер стала дуже рідкісною. Його працю практично замінили машини на заводах. Раніше для підтримання телефонного зв'язку потрібно було мати велику кількість телефоністів / телефоністок, тепер же з'явилися мобільний зв'язок та інтернет. Майже ціле століття документацію на всіх підприємствах готували й оформлювали секретар / секретарка за допомогою друкарської машинки, тепер вони виконують свою роботу швидше і якісніше за допомогою комп'ютера.

Звісно, існують «вічні» професії, які завжди будуть потрібні, — лікар / лікарка, учитель / учителька, юрист / юристка, художник / художниця, музикант / музикантка, артист / артистка. Але вони, як й інші, зазнають змін, удосконалюються, зокрема, умови праці та обладнання стають більш сучасними.

Знайди в інтернеті інформацію про професії, які зникають. Спробуй пояснити, чому це відбувається.

Взаємозв'язок професій

Усі професії пов'язані між собою. Наприклад, для будівництва мають об'єднати свої зусилля багато фахівців та фахівчинь: архітектори / архітекторки, інженери / інженерки, конструктори / конструкторки, програмісти / програмістки, бульдозеристи, оператори кранів / операторки кранів, монтажники / монтажниці, зварювальники / зварювальниці, будівельники / будівельниці, муляри / мулярки, технологи / технологині тощо.

Як ти вважаєш, люди яких професій об'єднуються для створення та випуску нової телепередачі? Дізнайся, чим займаються: монтажники / монтажниці, технологи / технологині, бухгалтери / бухгалтерки.

Умови праці

Виконання і фізичної, і розумової роботи впродовж тривалого часу супроводжується стомленням організму: людина починає працювати повільніше, їй треба докладати більших зусиль, щоб виконувати свої дії та зберігати належну уважність. Таке зниження працездатності залежить від виду роботи й від умов, у яких її виконують.

Для будь-якої професії найкращими є комфортні умови праці, тобто такі, що забезпечують урівноважений стан організму, зручність і спокій: нормальну температуру навколишнього середовища, достатню освітленість робочої зони, відсутність значних шумів і вібрацій, зручне робоче положення, чисте повітря. Але є й такі професії (пожежник, рятувальник та ін.), для яких створити такі умови повною мірою важко.

Різні професії вимагають різних якостей, умінь та навичок. Успіх у професії залежить від підготовки, досвіду та особистих здібностей людини, незалежно від її статі, віку чи інших характеристик. Наприклад, оператором/операторкою крана може стати людина з добрим окоміром і без страху висоти. У будь-якій професії можуть працювати різні люди, якщо вони мають необхідні якості та пройшли відповідне навчання.

Які умови праці потрібні, на твою думку, зубному лікареві / лікарці, кухареві / кухарці? Що властиво професіям вчителя / вчительки, пілота / пілотеси?

Спеціальний одяг

Людам різних професій, з урахуванням особливостей їхньої праці, потрібний спеціальний професійний одяг.

Для лікарів/лікарок, будівельників/будівельниць, мисливців/мисливиць, рибалок, пожежників/пожежниць, дорожніх робітників/дорожніх робітниць, зварювальників/зварювальниць, військовослужбовців/військовослужбовиць та інших створено форму — особливі костюми: комбінезони, халати, фартухи, на рукавники, спеціальні головні убори тощо.

Розробляючи спецодяг, модельєри-конструктори та модельєрки-конструкторки піклуються, щоб він був зручним для роботи, легким у користуванні, забезпечував комфортну температуру тіла, добре пропускав повітря і вологу, а також захищав працівника/працівницю від можливих шкідливих впливів.

Подумай і розкажи, люди яких професій зображені на фото. Які ознаки має їхній спецодяг?

РІЗНОВИДИ ПРОФЕСІЙ

Усі професії можна поділити на 5 типів:

- «людина — людина»,
- «людина — природа»,
- «людина — техніка»,
- «людина — знакова система»,
- «людина — художній образ».

Світ професій: «людина — людина»

Як ти вже знаєш, це професії, у яких фахівець чи фахівчиня працює безпосередньо з людьми. Вони пов'язані з навчанням, вихованням, обслуговуванням, керівництвом.

Першою особливістю професій типу «людина — людина» є те, що праця тут зводиться, передусім, до взаємодії між людьми.

Друга особливість таких професій полягає в тому, що кожна з них вимагає від людини ніби подвійної підготовки. Потрібно вміти налагоджувати й підтримувати зв'язки з людьми, розуміти їх. Також бути підготовленим/підготовленою у певній сфері виробництва, науки, техніки, мистецтва.

До кожного опису добери назви професій, користуючись зразком. Обґрунтуй свою відповідь.

- Професії, пов'язані з навчанням і вихованням людей;
- професії, пов'язані з управлінням виробництвом, керівництвом людьми, колективами;
- професії з надання побутових і торгових послуг;
- професії, пов'язані з лікуванням людей.

Зразок: професії, що допомагають людям долучатися до джерел культури та мистецтва: бібліотекар/бібліотекарка, керівник художнього колективу/керівниця художнього колективу, екскурсовод/екскурсоводка.

Знайди в інтернеті інформацію про представників/представниць світу професій «людина — людина». Назви представників/представниць цього світу в різних сферах діяльності. Наведи приклади сучасних і нових професій цього світу.

Світ професій: «людина — природа»

Людей професій цього типу об'єднує любов до природи. Їхня трудова діяльність пов'язана з дослідженням рослинного і тваринного світу, середовища й умов існування всього живого. Одна річ — просто любити тварину, гратися з нею або милуватися рослиною. І зовсім інша — постійно, день у день доглядати за ними, спостерігати, лікувати тощо.

Діяльність людей цього світу професій дуже важлива, оскільки пов'язана з турботою про навколишній світ. Так, наприклад:

- Біолог чи біологиня досліджує тварин і рослини, щоб зрозуміти, що саме їм потрібно для існування.
- Еколог чи екологиня стежить за станом лісів, річок і повітря, щоб довкілля залишалося чистим.
- Садівник чи садівниця створює умови для росту рослин у парках і садах.
- Ветеринар чи ветеринарка піклується про здоров'я тварин.

Професії, пов'язані з використанням і перетворенням природи, як й інші, вимагають особливо високої відповідальності від працівників та працівниць, адже людина — це частина природи і має піклуватися про її майбутнє.

Пригадай, що ти знаєш про живу та неживу природу.

- Які ознаки організмів?
- Які умови потрібні для життя організмів?
- Що означає — дбайливо ставитися до природи?

Знайди в інтернеті інформацію про представників / представниць світу професій «людина — природа». Поясни, чому ці професії надзвичайно важливі для сучасного світу, особливо в умовах екологічних проблем.

Світ професій: «людина — знакова система»

Сучасна людина занурена у світ знаків і знакових систем, як-от літер, цифр, розділових і порівняльних знаків та тих, що використовуються для математичних дій, схем, таблиць, текстів, дорожніх знаків, різних умовних сигналів тощо.

Професії типу «людина — знакова система» часто пов'язані з оформленням різних документів, опрацюванням текстів, їх перетворенням, виконанням обчислень. Саме таку роботу виконують програміст/програмістка, бухгалтер/бухгалтерка, фотограф/фотографиня, діловод/діловодка, редактор/редакторка видавництва, перекладач/перекладачка та чимало інших фахівців/фахівчинь.

Для таких професіоналів і професіоналок потрібні здібності до розумової праці. Наприклад, успішне виконання роботи, пов'язаної зі знаками, числами, виконанням обчислень потребує обізнаності в галузі математики. Треба мати добре розвинену пам'ять, набути навичок логічного мислення, уміти концентрувати увагу на виконанні завдання, бути здатним/здатною міркувати, а також мати терпіння.

Які ти знаєш професії типу «людина — знакова система»? Назви. Перелічи здібності, потрібні людині для успішної роботи зі знаковими системами.

Світ професій: «людина — техніка»

На виробництві та в інших галузях господарства використовують складні машини і механізми. Для їх обслуговування, налаштування, ремонту потрібні спеціальні фахівці та фахівчині з різних видів техніки. Їхня професійна діяльність пов'язана із верстатами, транспортними засобами, механізмами, матеріалами, з перетворенням і використанням різних видів енергії. Серед цих професій найбільш поширені такі: слюсар-складальник/слюсарка-складальниця, технік-механік/технікinya-механікinya, електрослюсар/електрослюсарка, слюсар-ремонтник/слюсарка-ремонтниця, токар/токарка, інженер-конструктор/інженерка-конструкторка, водій/водійка, кравець/швачка тощо.

У різних галузях виробництва використовують безліч матеріалів: метал, пластмасу, тканину, харчову сировину, напівфабрикати. Успішно навчатися професії «людина — техніка» допомагають міцні знання з усіх предметів, а особливо з фізики, хімії, математики, креслення. Наприклад, опануванню професії інженер-конструктор сприяє здатність подумки сполучати і роз'єднувати окремі деталі в механізмах.

Чому важливі професії типу «людина — техніка»? Знання з яких шкільних предметів допомагають опанувати професію типу «людина — техніка»? Чи хочеш ти пов'язати свою майбутню професію з технікою? Чому?

Світ професій: «людина — художній образ»

Працю представників і представниць професій типу «людина — художній образ» називають мистецтвом. Професії цієї галузі пов'язані з художньою творчістю, а також зі створенням умов для неї. Усі професії типу «людина — художній образ» розподіляються за сферами діяльності:

1. Простір (архітектор / архітекторка, скульптор / скульпторка, дизайнер-садівник / дизайнерка-садівниця).
2. Звукове середовище, музика (композитори / композиторки, музичні виконавці / музичні виконавиці, диригенти / диригентки).
3. Література (письменники / письменниці, поети / поетеси, драматурги / драматургині).
4. Колір, образотворче мистецтво (художники / художниці, що займаються живописом, графікою, художники-декоратори / художниці-декораторки).
5. Кіно і відео (фотохудожники / фотохудожниці, кіно- і телеоператори / телеоператорки, режисери / режисерки).
6. Сцена (актори / акторки, танцюристи / танцюристки, співаки / співачки, музиканти / музикантки).
7. Зовнішній вигляд людини (модельєри / модельєрки, перукарі / перукарки, гримери / гримерки, ювеліри / ювелірки).

Люди, які обирають професії цього типу, повинні мати, крім спеціальних здібностей, ще й загальнокультурні якості, як-от розвинений художній смак, багату і яскраву уяву, образні пам'ять і мислення.

Які ще мистецькі професії ти знаєш? Які якості потрібні людині, якщо вона бажає працювати в мистецтві?

ПРОЄКТ «СВІТ ПРОФЕСІЙ»

Завдання для пошукової діяльності

Дослідіть та зберіть інформацію про професії обраного світу:

- умови праці,
- спецодяг,
- знаряддя праці,
- якості, властиві працівникові / працівниці,
- з якими видами діяльності пов'язані ці професії,
- чому належать саме до цього світу професій.

Завдання для практичної роботи

Кожна група виготовляє лепбук за обраним світом професій.

1. Пригадайте назви матеріалів, з яких можна виготовити лепбук, та техніки виготовлення кишеньок.
2. Перегляньте зразки, запропоновані у банку ідей.
3. Зробіть ескіз лепбука на аркуші паперу.
4. Розподіліть сторінки лепбука в групі, виберіть матеріали, необхідні для роботи.
5. Оберіть елементи, з яких буде складатися ваш лепбук: кишеньки різної форми та розміру, конвертики, віконця, дверцята, стрілки, картки, пазли тощо.
7. Розгляньте різні способи оформлення лепбуків з банку ідей та створіть власний лепбук.
8. Презентуйте свою роботу.

Банк ідей

Знайомимося з представниками і представницями різних професій

Знайомтеся: лісник та лісничка

Професія лісника/лісничої з'явилася у світі досить давно.

Робота лісника/лісничої спрямована на виконання двох основних завдань. Перше — це охорона лісу, його захист від хвороб і шкідників. Друге — це лісогосподарські роботи з посіву й посадки лісу, догляд за ним, прокладання лісових доріг, заготівля і перероблення дарів лісу.

Лісники/лісничі заздалегідь планують очищення лісу, його вирубку, посадку молодого лісу, розраховують, які засоби для цього потрібні. Ліс — це жива природна спільнота, яка дає людині багато корисного. Завдання лісника/лісничої — охороняти ліс, піклуватися про його відновлення та стежити, щоб природні багатства використовувалися дбайливо і без шкоди для природи.

Лісник/лісничка — важлива посада лісової охорони, вони організовують всі лісогосподарські роботи: розведення і відновлення лісу, збирання насіння, догляд за ґрунтом і станом дерев.

Лісничі також проводять роботу із заготівлі лісу, вивезення його на склади або до деревообробних комбінатів.

Чому важлива професія лісника/лісничої? Де працюють ці фахівці? Що, на твою думку, мають знати й уміти робити ці спеціалісти?

Знайомтеся: редактор та редакторка

Редактор / редакторка — люди, які редагують тексти майбутніх книжок, статей журналів, газет, а саме: читають, перевіряють і виправляють їх зміст. До обов'язків редактора / редакторки належать взаємодія з авторами / авторками з метою поліпшення тексту, контроль за своєчасною та якісною підготовкою його видання. Інформація, яка буде публікуватися, має бути актуальною, вичерпною, точною, грамотно викладеною.

Літературні редактор / редакторка роблять тексти зрозумілими читачеві / читачці. Для цього вони перефразовують невдалі речення, щоб вони були цілісними за своїм змістом і відповідали мовним правилам, добирають доречні слова, виправляють орфографічні й логічні помилки, уточнюють терміни. Також редактор / редакторка мають перевіряти факти, скорочувати або доповнювати текст, додавати роз'яснення.

Значну частину робочого часу сучасні літературний редактор / літературна редакторка проводять за комп'ютером. За його допомогою можна зручно написати й прочитати текст, швидко перевірити, чи немає в ньому помилок, знайти потрібні відомості.

Редакторів / редакторці потрібно володіти рідною та іноземними мовами, уміти письмово висловлювати думки, вивчати і вдосконалювати побудову текстів. Вони мають бути точними, терплячими, сумлінними, уважними до деталей.

Чому, на твою думку, важлива професія редактора / редакторки? Що мають знати й уміти люди цієї професії? Чи кожна людина може опанувати цю професію? Чи хотілося б тобі навчитися цієї справи? Чому?

У майстерні автослюсаря й автослюсарки

Сьогодні вулицями міст і сіл рухається дуже багато автомобілів — пасажирський, легковий, вантажний транспорт. Щоб цей величезний автопарк постійно перебував у справному стані, потрібна спеціальна служба з виявлення несправностей і ремонту автомобілів. Працівниками цієї служби насамперед є автослюсарі й автослюсарки. Цю професію можуть обирати як чоловіки, так і жінки, адже головне — це технічні навички, відповідальність та бажання працювати з технікою.

Завданням автослюсаря/автослюсарки є передусім виявлення несправностей автомобіля, загальне оцінювання його технічного стану, а також подальший ремонт. Ця професія є однією з найбільш потрібних на підприємствах з обслуговування та ремонту автомобілів. Ми щодня стикаємося з багатьма видами автотранспорту, всі вони потребують своєчасного і професійного догляду. Саме тому кваліфіковані фахівці й фахівчині з ремонту та виявлення несправностей автомобілів дуже потрібні.

Щоб успішно працювати автослюсарем/автослюсаркою, треба мати розвинене технічне і логічне мислення, гострий зір, слух, вправну координацію рухів і фізичну підготовленість, здатність зосереджуватися на завданні, а також максимальну відповідальність за результати роботи.

Чому, на твою думку, важлива професія автослюсаря / автослюсарки? Чи кожна людина може вивчити це ремесло?

На гостину до модельєра та модельєрки

Модельєр/модельєрка (дизайнер/дизайнерка одягу, кутюр'є) — спеціаліст/спеціалістка із виготовлення моделей одягу, засновник/засновниця нових зразків, які визначають новий стиль у моді. Вибираючи одяг, ми звертаємо увагу не лише на зручність, а й на його зовнішній вигляд. Модельєр/модельєрка розробляє декор, вибирає колір і матеріал, продумує аксесуари та всілякі доповнення одягу.

Модельєр/модельєрка працює, зазвичай, з помічниками — конструкторами/ конструкторками, кравчинями/ кравцями. Отже, результат залежить від зусиль усієї команди. У роботі модельєра/модельєрки переважає не фізична праця, а розумова та творча.

Творці та творчині моди повинні знати технологію виготовлення одягу, вміти креслити ескізи й конструювати моделі. Вони мають стежити за тим, що відбувається у світі моди, і бути обізнаними з новітніми напрямками, щоб задовольняти бажання навіть найвибагливіших клієнтів/ клієнток.

Модельєр/модельєрка мають володіти такими професійними навичками, як-от: уміти малювати на папері, а також за допомогою комп'ютерної програми, розрізняти різні види тканин, ниток, хутра, шкіри, знати особливості пошиву, його різновиди, усі етапи процесу виробництва різних видів одягу, взуття й аксесуарів.

Чим займаються модельєр/модельєрка? Як ще називають представників цієї професії? Чи кожна людина може бути модельєром/модельєркою? Якими якостями мають володіти ті, хто працює в цій сфері?

МОДЕЛЮВАННЯ ВЗУТТЯ

Історія створення взуття налічує не одну тисячу років. Цікаво, як же наші далекі предки здогадалися взути свої ноги? Перше взуття було виготовлено зі шкіри тварин. Для його створення використовували і рослинні матеріали — кору дерев, очерет, соломку, волок і навіть дерево.

Перше взуття, призначене не тільки для захисту стопи від пошкоджень, а й для краси, з'явилося в Стародавній Греції. Але найбільш значущою подією в історії створення взуття став винахід греками взуттєвої пари. У них не було різниці між правим і лівим черевиком, їх шили за однаковими викрійками.

Як ти знаєш, усі люди живуть у різних природних умовах, що впливає на види одягу та взуття. У різних народів є традиційне взуття, особливості якого залежать ще й від призначення та пори року.

Розглянь взуття, зображене на фото. Спробуй визначити, з яких матеріалів воно виготовлене і яке має призначення. А з яких матеріалів виготовлене твоє улюблене взуття?

Виготовлення моделі дитячого взуття

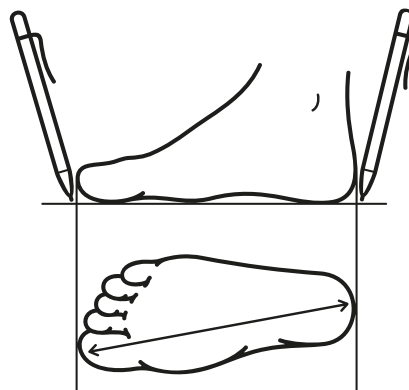
Наші помічники:

- кольоровий картон
- кольоровий папір
- олівець
- ножиці
- клей ПВА
- пензлик
- серветка

Розмір взуття визначаємо так:

1. Поклади аркуш паперу на підлогу і стань на нього обома ногами в шкарпетках.
2. Обведи стопи олівцем.
3. Виміряй відстань від п'яти до пальця, що найбільше виступає. Це буде довжина стопи. Якщо довжина правої та лівої стоп різниться, вибери більшу довжину.
4. За отриманим результатом визнач у таблиці свій розмір взуття.

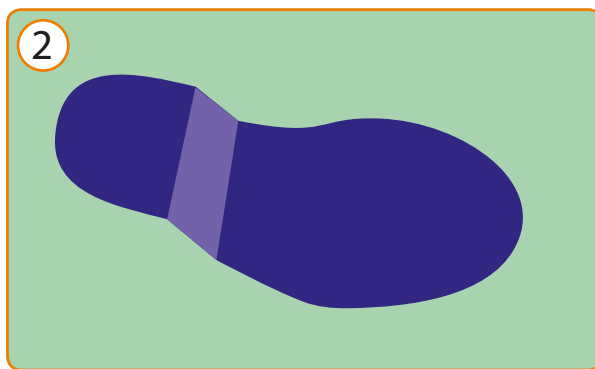
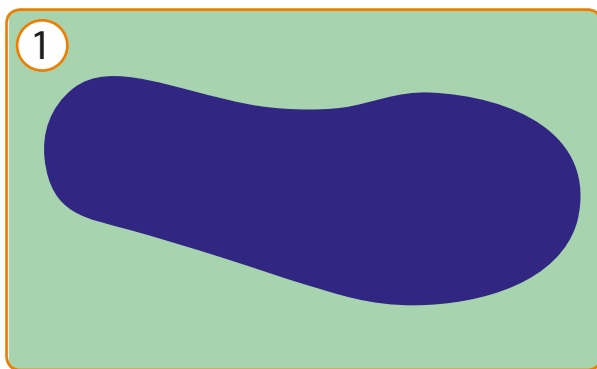

Таблиця відповідності розмірів стопи розмірам взуття

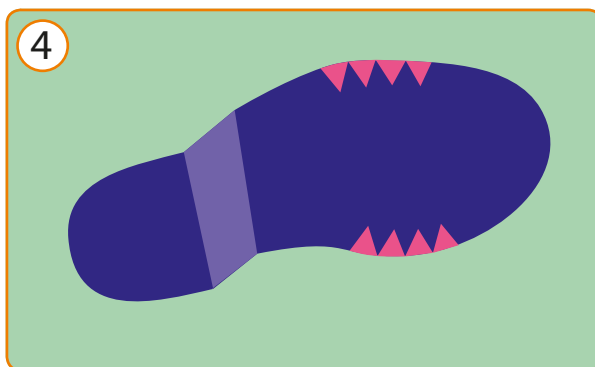
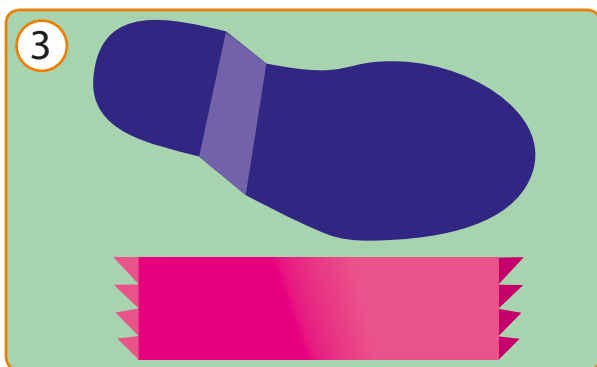
Довжина стопи, мм	205	210	215	220	225	230	235	240	245
Розмір взуття	32	33	34	34,5	35	36	37	37,5	38

Модель взуття виготовляємо так:

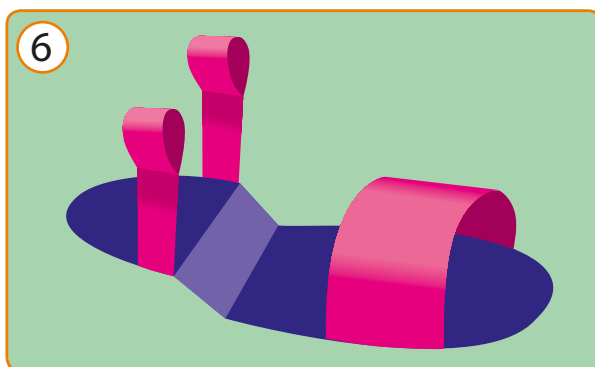
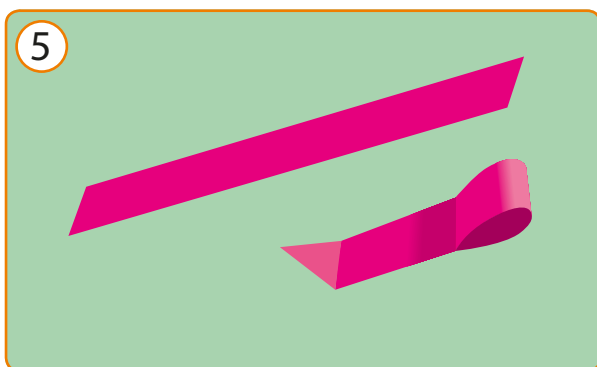
1. Обведи викрійку стопи на аркуші кольорового картону та виріж деталь низу взуття, урахувуючи правила безпечної роботи з ножицями.
2. Зігни деталь низу у двох місцях, як показано на малюнку.

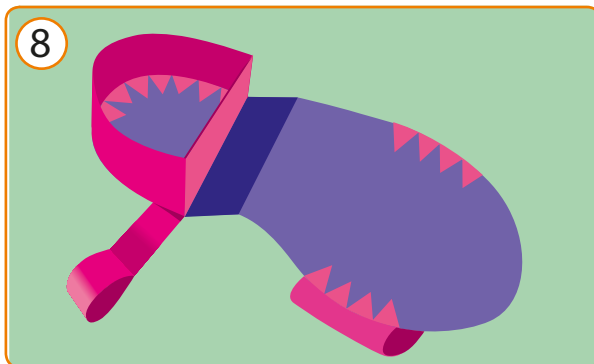
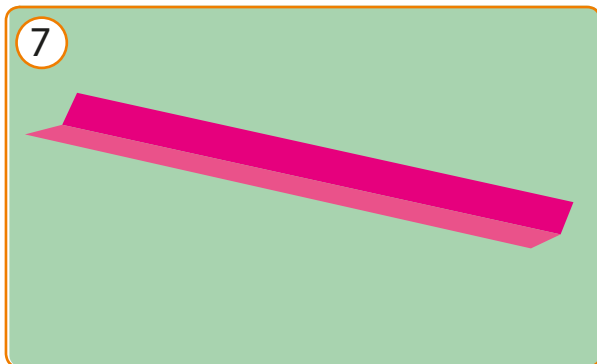
3. З кольорового паперу для верхньої частини взуття виріж смужку завдовжки 15–17 см і завширшки 3–4 см.
4. Зігни з двох сторін на 1 см, надріж клапани та приклей до деталі низу зі зворотного боку.

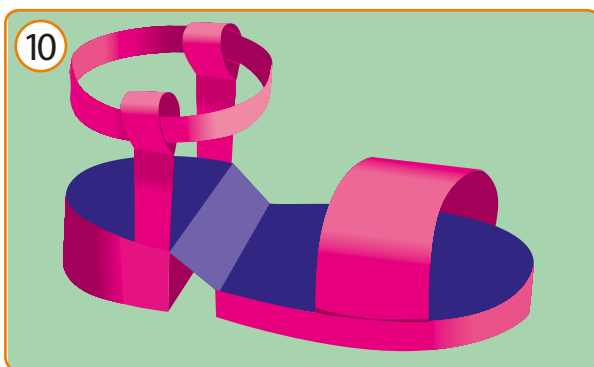
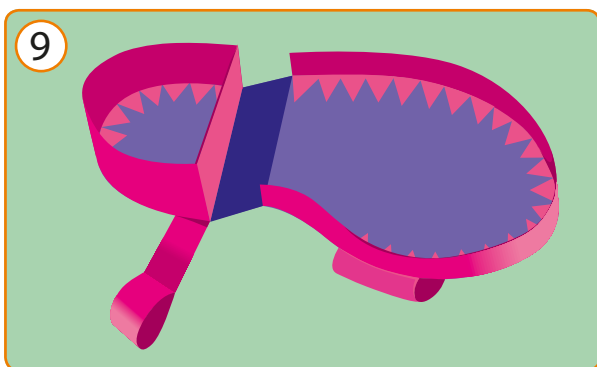
- 5–6. Для бокових ремінців застібки виріж дві смужки завдовжки 12–13 см та завширшки 1–2 см. Склади їх та склей, як показано на малюнку. Приклей до деталі низу зі зворотного боку.

7–8. Для каблук виріж смужку завдовжки 20–22 см та завширшки 3–4 см. Загни на 1 см по довжині для клапанів, наріж їх та склей кільцем. Приклей каблук до низу заготовки.

9. Для підошви виріж смужку завширшки 2 см і завдовжки 26–28 см, загни на 1 см по довжині, надріж клапани. Приклей підошву до низу заготовки.
10. Для застібки виріж смужку завдовжки 28–30 см. З одного боку склади та склей петлю. Протягни ремінець у бокові петлі та з'єднай застібку.

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час оздоб модель взуття аплікацією.

УЧИМОСЯ СЕРВІРУВАТИ СТІЛ

- Рекомендації здорового харчування.
- Сервіруємо стіл самостійно або спільно з іншими.

СЕРВІРУВАННЯ СТОЛУ

Як ти вважаєш, що потрібно робити людині для того, щоб бути здоровою?

Усім живим істотам для життя необхідна їжа. Однією з умов міцного здоров'я є правильне харчування.

Назви продукти, що є корисними для здоров'я людини. А які навпаки шкодять здоров'ю?

Для повноцінного розвитку нашого тіла нам необхідно вживати м'ясо, рибу, яйця, сир. Ці продукти є найбільшим джерелом білка.

Не забувайте і про жири, що є джерелом енергії для людини і допомагають в обміні речовин. Жири містяться у вершковому маслі, сметані, сирі, олії, горіхах. Для роботи м'язів, серця та печінки потрібні вуглеводи. Де ж їх можна знайти? У хлібі, крупах, цукрі, картоплі, моркві, буряках та фруктах.

А щоб добре почуватися і менше хворіти, необхідні вітаміни. Вони містяться майже у всіх продуктах, особливо в сирих. Їжа повинна також містити мінеральні речовини та сполуки заліза, йоду, калію тощо.

Для створення приємної атмосфери, комфорту під час їжі та для демонстрації уваги до гостей люди сервірують стіл.

Сервірування столу — це підготовка столу, за яким відбудеться частування. Воно передбачає правильне розташування столових приборів та інших столових предметів: скатертини, посуду, серветок тощо.

Стіл накривають скатертиною; розставляють столовий посуд, прибори для спецій; розкладають столові прибори; серветки; прикрашають стіл вазою з квітами.

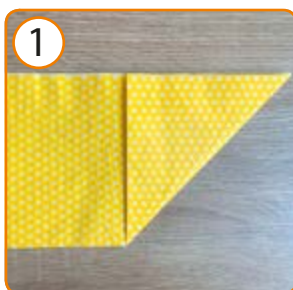

Які правила сервірування столу ти знаєш?

ТРАДИЦІЇ ОФОРМЛЕННЯ СВЯТКОВОГО СТОЛУ

Склади серветку за поданою на фото послідовністю.

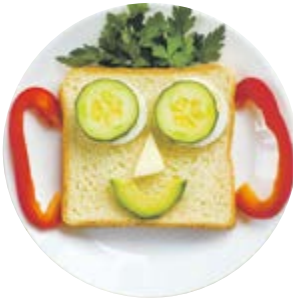
Знайди в інтернеті інформацію про традиції оформлення святкового столу в різних країнах світу.

Приготування бутербродів

Розглянь фото та склади технологію приготування бутербродів.

Які інгредієнти використали для приготування бутербродів? Яке приладдя? Визнач вартість кожного бутерброда, скориставшись даними таблиці.

Інгредієнт	Ціна (грн)	Інгредієнт	Ціна (грн)
Хліб	25	Сир	65
Помідор	10	Огірок	12
Шинка	75	Яйце	7
Салат	35	Перець	45
Морква	11	Оливки	50

Знайди в інтернеті рецепти бутербродів із корисних інгредієнтів. Визнач їх кількість та підрахуй вартість.

ПОБУТОВЕ САМООБСЛУГОВУВАННЯ

- Догляд за одягом та взуттям.
- Ремонт незначних пошкоджень предметів побуту.

ДОГЛЯД ЗА ОДЯГОМ

Побутове самообслуговування — це діяльність, спрямована на задоволення повсякденних життєвих потреб, які людина задовольняє власними силами, як-от: догляд за тілом, одягом, взуттям; прибирання; приготування їжі та інші побутові справи, які людина виконує самостійно, без допомоги інших.

Побутове обслуговування — це вміння, яке потрібне кожній людині незалежно від статі. У сучасних сім'ях хатні справи виконують усі члени родини: і чоловіки, і жінки, і діти.

Щоб завжди мати красивий і охайний вигляд, слід з дитячих років привчатися тримати одяг у порядку і дбайливо з ним поводитись. За ним треба доглядати, тоді одяг прослужить тобі довше і тривалий час залишатиметься красивим.

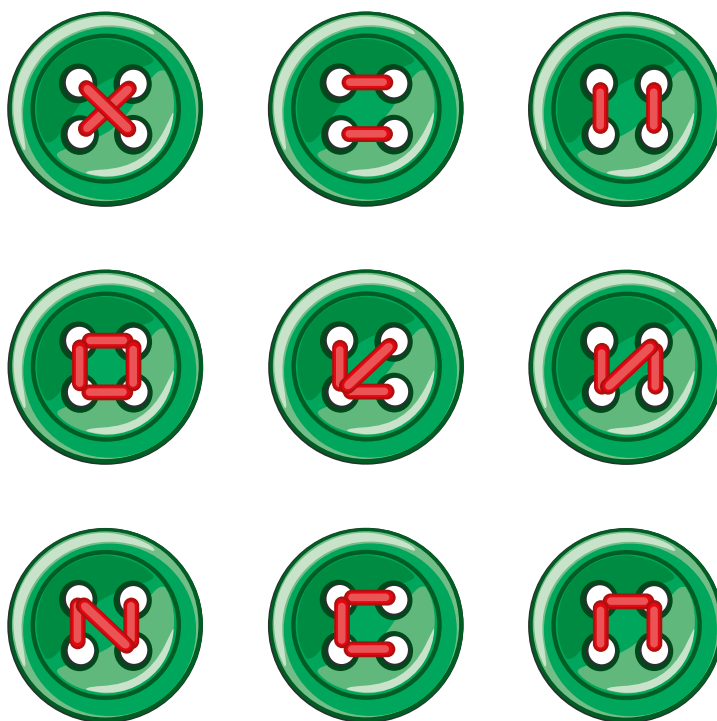
Який одяг повинен бути в людини?

Одяг повинен бути зручним, гарним, чистим і охайним. Догляд за одягом охоплює такі процеси: прання, сушіння, прасування, чищення, зберігання, ремонт.

РЕМОНТ НЕЗНАЧНИХ ПОШКОДЖЕНЬ ОДЯГУ. ПРИШИВАННЯ ҐУДЗИКІВ

1. Познач місце пришивання ґудзика (з двома отворами).
2. Відміряй довжину нитки для роботи, просили нитку в голку.
3. Закріпи нитку на тканині петлею з лицьового боку.
4. Проколи голку в отвір ґудзика, протягни нитку.
5. Проколи голку в інший отвір ґудзика, протягни нитку на виворітний бік тканини.
6. Виконай таким чином 4–5 стібків.
7. Закріпи нитку петлею із вивороту.
8. Аналогічно приший ґудзик із чотирма отворами, виконуючи 3–4 стібки в кожную пару отворів.

Вибери зручний спосіб пришивання ґудзиків.
Спробуй пришити ґудзик обраним способом.

Пришивання ґудзиків із чотирма отворами

Наші помічники:

- картон
- ґудзик із чотирма отворами
- голка
- нитки
- олівець
- ножиці
- циркуль

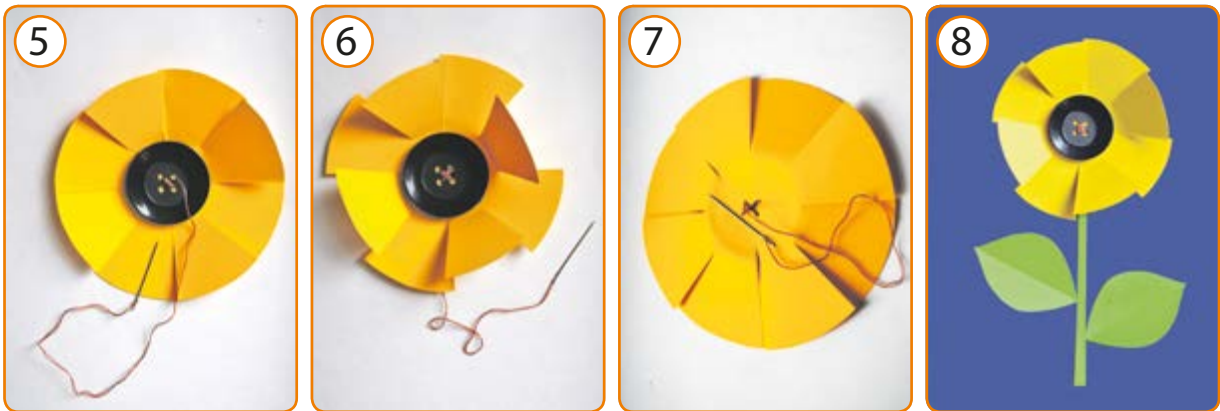
Пригадай, як відміряти нитку для шиття, зав'язати вузлик на кінці нитки та дотримуватися правил безпечної роботи з голкою.

Квітку з ґудзиком у центрі робимо так:

1. За допомогою циркуля на кольоровому картоні накресли коло радіусом 6 см.
2. Виріж його та зігни двічі, як показано на фото. Зроби надрізи по згинах та між ними.
3. Просили нитку в голку, з'єднай кінці нитки та зав'яжи вузлик. Приший ґудзик у центр квітки способом «хрестик».

4. Виведи голку з ниткою в один із проколів зі зворотного боку на лицьовий так, щоб вузлик залишився на звороті. Протягуй голку з ниткою крізь отвір у ґудзику та опускай ґудзик по нитці на місце.
5. Притримуючи ґудзик, зроби прокол у протилежний отвір з лицьового на зворотний бік.
6. Так само зроби по 3–4 стібки у протилежні отвори.
7. Закріпи нитку на зворотному боці, пропустивши її під стібками, та обріж.
8. Приклей квітку до основи. З кольорового паперу виріж і приклей стебло та листочки.

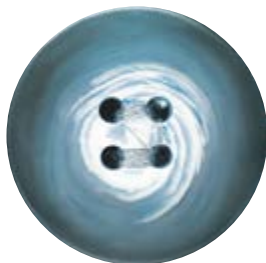

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час спробуй пришити ґудзики з чотирма отворами в інший спосіб.

ДОГЛЯД ЗА КІМНАТНИМИ РОСЛИНАМИ

Назви відомі тобі кімнатні рослини. Навіщо вони потрібні? Чи є у вас вдома кімнатні рослини? Які саме?

Рослини прикрашають наше життя, вони створюють святковий настрій, відволікають від важких думок, наповнюють повітря приємними пахощами. Догляд за ними може стати твоїм улюбленим заняттям. Наші кімнатні рослини — справжні зелені мандрівники! Вони приїхали до нас із різних країн: одні — із вологих лісів, де завжди багато дощу, інші — зі спекотних пустель, де майже немає води, а деякі — з теплих субтропіків. Щоб рослинам було добре у нас, потрібно створити для них належні умови: забезпечити правильне освітлення, потрібну кількість води та відповідний ґрунт.

Ось прості правила, які допоможуть їм рости здоровими:

- поливай квіти влітку 2–3 рази на тиждень увечері, взимку — один раз уранці;
- улітку підживлюй рослини один раз на два тижні;
- розпушуй ґрунт, щоб до коренів потрапляло повітря;
- витирай пил із листків, дрібні листки обприскуй;
- регулярно видаляй із рослин сухі листки та гілочки.

Пам'ятай: кожна рослина особлива, тож уважно спостерігай за нею і дбай, щоб їй було комфортно.

Знайди в інтернеті інформацію, які рослини й чому корисно вирощувати вдома.

Горщик для рослин

Наші помічники:

- пластикова пляшка
- ножиці
- шило
- клей
- кольоровий папір
- ґрунт
- насіння трави

Горщик для рослин робимо так:

- 1–2. Візьми пластикову пляшку та обріж її наполовину ножицями, як показано на фото. Це горщик для рослин. Шилом зроби отвори у нижній частині пляшки.
- 3–4. Насип у пляшку ґрунт, трохи більше половини, та посади насіння трави. Полий водою.

5–6. Використовуючи штучні очі, кольоровий папір та фло-мастери, оздоб горщик.

Спостерігай, як росте трава. Виміряй лінійкою довжину її листків через 4 дні, а потім — через 20 днів. На скільки виросла трава?

ТВОРИМО КРАСУ

Переглянь в електронному додатку галерею дитячих робіт.

У вільний час зроби горщик для рослин та оздоб його.

СЛОВНИЧОК ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Аплікація — приклеювання окремих деталей на основу.

Архітектура — мистецтво проектування, спорудження та художнього оздоблення будівель.

Барельєф — скульптурний твір, у якому опукле зображення виступає над площиною фону не більше, ніж на половину свого об'єму. На барельєфах зображують природні форми (рослини, тварини), пейзажні або сюжетні композиції.

Бутерброд — холодна страва у вигляді скибки хліба, на яку покладено додаткові харчові продукти.

Викрійка — деталь майбутнього виробу, виконана з паперу, тканини або інших матеріалів.

Витинанки (від слова «витинати» — «вирізувати») — ажурні й силуетні паперові прикраси, вид українського народного декоративного мистецтва.

Гончар — майстер, який виготовляє посуд та інші вироби з глини на гончарському крузі.

Гончарство — виготовлення керамічних виробів з гончарної глини: посуду, кахлю, іграшок, прикрас, сувенірів тощо.

Ґудзик — застібка на одязі, яка використовується для з'єднання його частин.

Картон — матеріал, який складається переважно з рослинних волокон і відрізняється від паперу більшою товщиною та масою.

Катапульта — механічний прилад для метання снарядів.

Колаж — аплікація, виконана повністю або частково зі шматків паперу, тканини чи інших матеріалів, які приклеюються до основи.

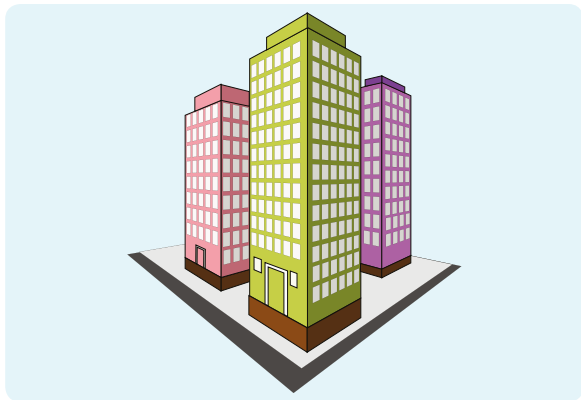

Конструювання — процес створення проєкту певного об'єкта техніки, що полягає у визначенні форми, розмірів, взаємного розташування й параметрів частин й елементів конструкції об'єкта, його складників, способу їхнього з'єднання, вибору матеріалів окремих елементів.

Лепбук — книжка-складанка, багатофункціональна розкладна папка, що містить кишеньки та кріплення для різноманітного дидактичного матеріалу.

Макет — зменшений зразок об'єкта.

Модель — аналог реального об'єкта. Процес створення моделі об'єкта називають *моделюванням*.

Нитка — гнучкий, тонкий і довгасти об'єкт, чия довжина в рази перевершує товщину.

Оригамі — утворене від японських слів «ори» та «гамі», що означає «складати папір».

Паперопластика — конструювання виробів з паперу і картону шляхом його механічної обробки та трансформації. А саме: складання, скручування, згинання, вирізування, гофрування, розрізування, склеювання тощо.

Папір — матеріал, який використовують для письма, друку газет і журналів, у побуті.

Проект — це ідея, думка, план, задум.

Сервірування — підготовка й оформлення столу до прийому їжі.

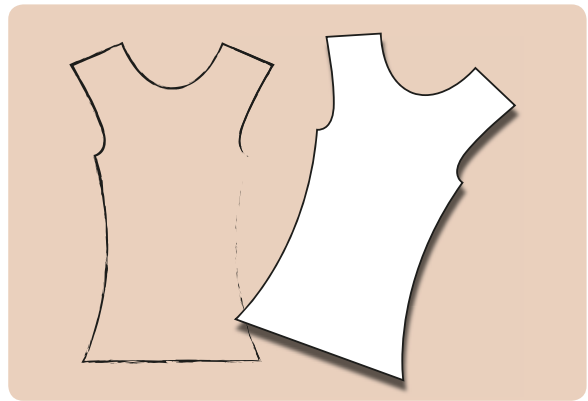
Стібок — частина шва між двома проколами голки.

Стіннівка — газета, яку вивішують на стіні.

Технологія виготовлення — сукупність прийомів і способів обробки або переробки сировини, матеріалів з метою отримання виробів.

Шаблон — зразок, який відтворюють або копіюють.

Шов — неперервний ряд стібків на тканині.

Шов «уперед голку» — ряд стібків і проміжків між ними однакової довжини.

ХУДОЖНЄ КОНСТРУЮВАННЯ (ДИЗАЙН)	4
Дизайнери і дизайнерки України	5
Моделювання одягу	7
Інклюзивний дизайн	12
ДОСЛІДЖУЄМО ІСТОРІЮ РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ	13
Види техніки. Історія розвитку техніки.	
Макетування об'єкта	13
ДОСЛІДЖУЄМО ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА	20
Традиційні та сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва	20
Композиції з витинанок	23
ПАПЕРОВІ ТРАДИЦІЇ СВІТУ	26
Відкриваємо способи створення об'ємного оригамі	29
Виготовлення іграшок у техніці оригамі	31
Виготовлення квітів у техніці оригамі	33
Квілінг	37
ОЗНАЙОМЛЮЄМОСЯ З ДИЗАЙНЕРСЬКОЮ ТЕХНІКОЮ «КОЛАЖ» . .	41
Опановуємо техніку колажу. Створюємо натюрморт	41
Проект «Наші хобі та захоплення»	43
ВИГОТОВЛЯЄМО ВИРОБИ З МЕТАЛІВ ТА ПАПЕРУ	45
Архітектура. Креслення. Умовні позначки на кресленнях	45
Виготовлення іграшок з дроту і паперу	51
ВІДКРИВАЄМО СПОСОБИ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄМНИХ АПЛІКАЦІЙ	57
Виготовлення м'якої іграшки	63
УЧИМОСЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ ШВИ ДЛЯ ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ	64
Виконання шва «Уперед голку»	65
Виконання шва «Назад голку»	72
УЧИМОСЯ ВИКОРИСТОВУВАТИ РІЗНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ	74
Проект «Новорічна красуня»	74

II СЕМЕСТР

УКРАЇНЬСКА НАРОДНА ІГРАШКА	78
Ліплення дивовижних тварин	78
Ліплення фантастичної істоти	81
Народна іграшка	84
УЧИМОСЯ ПРАЦЮВАТИ З НИТКАМИ	88
Плетіння фенічки	88
Лялька-мотанка	91
Виготовляємо скрапбук	94
СТВОРЕННЯ ОБ'ЄМНИХ ВИРОБІВ	96
Об'ємні вироби з дроту	96
Бісероплетіння	99
Робота із сучасними штучними матеріалами	101
СПОСОБИ ХУДОЖНЬОГО ОЗДОБЛЕННЯ ВИРОБІВ	104
Посуд у техніці пап'є-маше	104
Проект «Декорування великодніх яєць»	108
Художнє оздоблення та дизайн	113
ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	118
ОПАНОВУЄМО РІЗНІ ТИПИ ТА ВИДИ ПРОФЕСІЙ	120
Світ професій	120
Різновиди професій	127
Проект «Світ професій»	133
Моделювання взуття	138
УЧИМОСЯ СЕРВІРУВАТИ СТІЛ	142
Сервірування столу	142
Традиції оформлення святкового столу	145
ПОБУТОВЕ САМООБСЛУГОВУВАННЯ	147
Догляд за одягом	147
Ремонт незначних пошкоджень одягу	
Пришивання ґудзиків	148
Догляд за кімнатними рослинами	151
СЛОВНИЧОК ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ	154

Відомості про користування підручником

№ з/п	Прізвище та ім'я учня / учениці	Навчальний рік	Стан підручника	
			на початку року	у кінці року
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання
АГЄЄВА Олена Володимирівна
КОТЕЛЯНЕЦЬ Наталка Валеріївна
«ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ»

**Підручник інтегрованого курсу
для 4 класу закладів загальної середньої освіти**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Редактор *І. В. Єфімова*
Помічник провідного редактора *Ю. В. Завгородня*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Художнє оформлення *В. І. Труфена, Т. В. Задорожної*
Коректор *Н. В. Красна*

Служба підтримки:
rnk.com.ua/107946

Підписано до друку 05.05.2026. Формат 84×108/16. Папір офсетний. Гарнітура Букварна.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 17,22. Обл.-вид. арк. 18,65. Наклад 79 727 пр. Зам. № 10204-2026.

ТОВ Видавництво «Ранок», пр. Незалежності, 5, Харків, 61022;
вул. Деревлянська, 13, Київ, 04119. E-mail: office@ranok.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8348 від 02.06.2025.

Надруковано у друкарні ТОВ «МІСТЕР ПРИНТ»,
пров. Сімферопольський, 6, Харків, 61022
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №8628 від 29.04.2026
E-mail: 9687668@ukr.net

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ З КЛЕЄМ

1

Перед роботою з клеєм потрібно застелити стіл або парту клейонкою.

2

Намагайся, щоб клей не потрапляв на одяг, обличчя й особливо в очі.

3

Пензликом намаж деталь тонким шаром клею. Витримай 1–2 хвилини.

4

Набирай невелику кількість клею.

5

Перенеси деталь на основу й наклади на визначене місце.

6

Надлишки клею прибирай, обережно притискаючи їх до краю ємності.

7

Пензлик після роботи ретельно промий або постав у ємність із водою (підготуй для миття всі пензлики).

8

Після роботи клей щільно закрій, прибери.

9

Обов'язково вимий руки.

ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ РОБОТИ З НОЖИЦЯМИ

1

Застосовуй інструменти лише за їх призначенням, не працюй несправним інструментом.

2

Користуйся ножицями із заокругленими кінцями.

3

Розпочинай роботу лише з дозволу вчителя/вчительки.

4

Ножиці клади на робоче місце із замкнутими лезами.

5

Клади ножиці на стіл так, щоб вони не виступали за край кришки столу.

6

Під час різання притримуй матеріал лівою/правою рукою так, щоб пальці були осторонь від леза ножиць. Уважно стеж за лінією розрізу.

7

Передавай ножиці товаришеві/товаришці лише в закритому вигляді, тримаючи їх за робочу частину (кільцями вперед).

8

Використовуй ножиці за призначенням.

ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

ПІДРУЧНИК ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
ДЛЯ 4 КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Особливості підручника:

- викладення матеріалу з опорою на потреби, інтереси й особистий досвід дитини
- формування ключових і предметних компетентностей на засадах діяльнісного підходу
- наявність завдань практичного, дослідницького і творчого характеру
- реалізація моделі соціальної поведінки під час роботи над проектами

Інтерактивний електронний додаток містить:

- відеопрезентації до кожної теми
- покрокові інструкції виготовлення виробів
- підсумкові роботи
- навчальні відеоролики
- пам'ятки щодо роботи з різними матеріалами
- галереї кращих робіт

ISBN 978-617-8775-79-7

Інтерактивний
електронний додаток
доступний за QR-кодом
або посиланням
rnk.com.ua/111330